

Heini Litmanen

”NÄMÄ IHMISET OVAT SINNE ITSE VAPAAEHTOISESTI MENNEET.”

Kansanedustajien representaatioita al-Holin
pakolaisleirillä olevista suomalaisnaisista

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Helmikuu 2020

TIIVISTELMÄ

Heini Litmanen: "Nämä ihmiset ovat sinne itse vapaaehtoisesti menneet." Kansanedustajien representaatioita al-Holin pakolaisleirillä olevista suomalaisnaisista

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma

Helmikuu 2020

Tässä tutkielmassa tarkastelen tutkielmani kirjoitushetkellä (2019–2020) al-Holin leirillä oleviin, julkisuudessa "Isis-naisinakin" tunnettuihin, suomalaisnaisiin liitettäviä representaatioita eli mielikuvia. Lähtökohtanani on, että representaatioilla on aina, ja siten myös tässä tapauksessa, merkittäviä poliittisia seurauksia. Lähestyn tätä aihetta eduskunnan täysistuntojen kautta päiviltä 27.6.2019 sekä 12.12.2019. Tutkimuskysymykseni on: *"Millaisia representaatioita kansanedustajat tuottavat al-Holin pakolaisleirillä olevista suomalaisnaisista ja minkälaisia ongelmanratkaisukeinoja he näihin representaatioihin liittävät?"*. Taustoitän ilmiötä lähestymällä sekä sukupuoleen että orientalismiin liitettäviä ymmärrystapoja. Sukupuolen näkökulmasta keskeiseksi tarkastelussani nousee Sjöbergin ja Gentryn (2007) kuvaukset naisten väkivallasta globaalissa politiikassa. Orientalismin näkökulmasta tarkastelen on idän toiseutta, islamin turvallistamista ja näiden toimimista kansallisen identiteetin rakentajana. Aiemman tutkimuksen ja näiden lähtökohtien pohjalta "Isis-naiset" tulevat toiseutetuksi erilaisin tavoin. Sukupuolen näkökulmasta toiseuttaminen auttaa ylläpitämään ihanteita naisten rauhanomaisuudesta. Samalla orientalismiin liitettävä toiseus puolestaan ruokkii ymmärrystapoja länsimaisesta ylemmyydestä. Näiden näkökulmien pohjalta analysoin al-Holin leirillä oleviin suomalaisnaisiin liitettäviä representaatioita eduskunnan täysistuntojen kyselytuntien kautta. Representaatioiden pohjalta tarkastelen myös näihin liitettäviä ongelmanratkaisukeinoja. Tutkimusmetodina käytän kriittisen diskurssianalyysin suuntauksista Van Dijkn (2009) sosiokognitiivista lähestymistapaa. Tämä lähestymistapa näkee mielensisäiset mallit, kuten representaatiot, keskeisinä siinä, miten asioita merkityksellistetään ja tämän pohjalta ratkaistaan yhteiskunnallisesti. Kriittisen diskurssianalyysin suuntauksukset ovat lisäksi sitoutuneet sosiaalisen yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden arvoihin.

Aineistoni analyysin tuloksena löysin sekä toiseutta tuottavia että toiseutta haastavia representaatioita. Toiseutta tuottavia representaatioita oli kolme: terroristi, maanpetturi ja äiti. Nämä representaatiot tuottivat asian ratkaisuksi turvallisuuden asettamista prioriteetiksi ja al-Holin suomalaisnaisten pitämistä kaukana Suomesta. Äitiyden representaatiossa naiset maalautuivat lisäksi epäpäteviksi äideiksi, joilta tulisi ottaa lapset pois. Toiseutta haastavia representaatioita oli kaksi: syyttömiä, kunnes toisin todistetaan sekä suomalaisuuden representaatio. Näistä ensimmäinen haastoi terroristin representaatiota ja korosti ongelmanratkaisussa olemassa oleviin sopimuksiin luottamista sekä ihmisten tuomitsemista vasta pitävien todisteiden valossa. Toisessa representaatiossa taas haastettiin maanpetturuuden representaatiossa esiintyviä ajatuksia siitä, kuinka nämä naiset eivät ole tosi asiassa suomalaisia. Tutkielmani lopuksi teen yhteenvedon omien löydöksiäni yhteisistä aiempaan tutkimukseen sekä taustateorioihini. Kriittisen diskurssianalyysin pohjalta pohdin vielä tässä keskustelussa esiin nousevia yhteisiä arvoja rikkovia piirteitä.

Avainsanat: al-Hol, Isis-naiset, Isis-vaimot, representaatiot, sukupuoli, orientalmi, toiseus, kriittinen diskurssianalyysi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	1
	Irakiin ja Syyrian lähteneistä ja sieltä palanneista	2
2.	Hegemonisten diskurssien häiritsijät	4
2.1	Poikkeavat naiset	5
2.2	Orientalismista turvallistamiseen.....	8
2.3	Yhteenveto.....	10
3.	Tutkimusasetelma.....	11
4.	Kriittinen diskurssianalyysi	13
5.	Täysistuntojen analyysin tulokset.....	15
	5.1.2 Maanpettureita	17
	5.1.3 Äitejä ja vaimoja	20
	5.2 Toiseutta haastavat representaatiot.....	21
	5.2.1 Syyttömiä, kunnes toisin todistetaan	22
	5.2.2 Suomalaisia	23
6.	Johtopäätökset	24
	Lähdeviitteet	29

1. Johdanto

Al-Holin pakolaisleirillä olevat naiset ja lapset ovat puhuttaneet merkittävästi ympäri maailmaa vuonna 2019. Leirillä on alkuvuodesta 2020 edelleen 68 000 ihmistä ja siellä tiedetään edellisenä vuonna kuolleen noin 517 ihmistä, joista 371 oli lapsia (Helsingin Sanomat 2020). Sisäministeriön (2018) mukaan alueelle tiedetään Suomesta lähteneen noin 11 naista, joilla oli lähtiessään 30 lasta. Suomessa, niin kuin muuallakin Euroopassa, on ollut havaittavissa merkittävää vastahakoisuutta etenkin aikuisten naisten kotiin hakemiseen, vaikka muun muassa kurdit ja Donald Trump ovat vaatineet Eurooppaa hakemaan kansalaisensa alueelta (Yle 2019a). Suomessa aihe on herättänyt myös paljon keskustelua politiikan saralla. Joulukuussa 2019 oppositio äänesti ulkoministeri Pekka Haaviston epäluottamusta julkisuuteen vuodettujen asiakirjojen pohjalta, joiden mukaan al-Holin suomalaisnaisten ja -lasten paluusta olisi tehty tarkkoja kellonajoitettuja suunnitelmia, joista eduskunnassa ei oltu tietoisia (Aamulehti 2019). Kuumana käyvän poliittisen keskustelun seurauksena 16.12.2019 Suomen hallitus teki al-Holin suomalaisten paluun suhteen poliittisen linjauksen: leirin lapsia tulisi auttaa, mutta aikuisten auttamiseen ei olisi velvoitetta (Yle 2019b).

Kandidaatintutkielmassani olen kiinnostunut siitä, millaisia representaatioita eli mielikuvia eduskunnassa luodaan al-Holin leirillä olevista suomalaisnaisista ennen hallituksen linjausta siitä, miten Suomi valtiona tulee toimimaan asiassa. Representaatioiden pohjalta olen kiinnostunut myös tarkastelemaan, minkälaisiin ratkaisuehdotuksiin representaatiot johtavat aikuisten kohdalla. Olen valinnut tämän aiheen, koska olen kiinnostunut ymmärtämään paremmin tämän ilmiön herättämää laajaa mediahuomiota, siihen liittyviä voimakkaita tunnereaktioita ja näiden taustatekijöitä. Tarkastelen aihetta kahden eduskunnan täysistunnon kyselytunnin osion kautta päiviltä 27.6.2019 sekä 12.12.2019, joissa keskustellaan al-Holin suomalaisnaisista. Analysoin näitä aineistoja Van Dijkin sosiokognitiivisen lähestymistavan avulla, joka on suuntaus kriittisen diskurssianalyysin parissa.

Aihetta on tärkeä tutkia, sillä kyseessä on tilanne, johon ei ole ollut selkeää toimintakaavaa etukäteen. Täten se paljastaa etenkin päättävien tahojen, mutta myös suomalaisen yhteiskunnan, arvoja laajemmin. Koenkin hyödylliseksi tarkastella, kuinka tällaista uudenlaista tilannetta ymmärretään sekä pyritään ratkaisemaan. Representaatiot ovat aina yksinkertaistavia mielikuvia ilmiöistä ja ihmisistä. Kuitenkin se, millaisia representaatioita ihmisistä ja ilmiöistä tehdään, on aina seurauksellista. Al-Holin suomalaisnaisten tapauksessa poliittisten päättäjien muodostamat representaatiot ja niihin pohjaavat ongelmanratkaisukeinot voivat olla seurauksiltaan erittäin

kohtalokkaita. Juuri tästä syystä erityisesti poliittisten keskustelujen tarkastelu on tärkeää, sillä kansanedustajilla on valtaa vaikuttaa ratkaisevasti siihen, miten nämä naiset nähdään ja mihin ratkaisuihin tämä johtaa. Täten he määrittelevät kansalaisten puolesta millaisia arvoja Suomi valtiona edustaa, ja minkälaisia päätöksiä näiden arvojen pohjalta voidaan nähdä tehtävän. Näen kansanedustajien näkemysten heijastelevan myös kansalaisten arvomaailmaa sekä ymmärryksiä tiettyjen rajoitteiden puitteissa. Kansalaiset ovat saman yhteiskunnallisen ilmapiirin tulosta sekä ovat valinneet nämä henkilöt päättäviin asemiin.

Aloitan taustoittamalla lyhyesti tätä ilmiötä Irakiin ja Syyriaan lähteneistä, jonka yhteydessä tarkastelen myös tutkimusta Isisiin liittyneistä naisista. Toisessa kappaleessa käyn läpi teoreettista taustaani, jossa tarkastelen sukupuolta etenkin naisten väkivaltaan globaalissa politiikassa liitettävien kuvaustapojen kautta. Tästä siirryn orientalismiin, jossa keskeiseksi nousee idän toiseus uhkakuvana ja toisaalta länsimaisen identiteetin rakentajana. Kolmannessa kappaleessa esittelen tutkimuskysymykseni, aineistoni sekä tutkielmaani liittyvät eettiset kysymykset. Neljännessä kappaleessa siirryn kriittiseen diskurssianalyysiin ja tarkemmin Van Dijkn sosiokognitiiviseen lähestymistapaan. Viidennessä kappaleessa esittelen analyysini tuloksia. Kuudennessa kappaleessa teen vielä yhteenvedon aiemman tutkimuksen, teoreettisen taustani sekä analyysini tulosten pohjalta. Lisäksi pohdin vielä aineistossani esiin nousevia eettisiä ongelmakohtia.

Irakiin ja Syyrian lähteneistä ja sieltä palanneista

Tässä osiossa tarkastelen aluksi lyhyesti tutkimusta Irakista ja Syyriasta palanneista henkilöistä. Tämän jälkeen käsittelen tarkemmin sitä, miten niin kutsuttuja ”Isis-naisia” on lähestytty tutkimuksen saralla. Tavoitteenani on ymmärtää, miksi ihmiset ovat lähteneet alueelle ja mitä tekemään. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, kuinka naisten liittymistä Isisiin on tarkasteltu tutkimuksen saralla. Näiden avulla pyrin laajentamaan ymmärrystäni tähän ilmiöön.

Juntunen, Creutz-Sundblom ja Saarinen (2016, 11–12) ovat Suomessa selvittäneet syitä Irakin ja Syyrian konfliktialueille lähtemiseen haastatteleamalla sinne lähteneiden läheisiä, taustaltaan samankaltaisia kuin alueelle lähteneet, jihadististen järjestöjen kannattajia, nuorison ja syrjäytymisen parissa työskenteleviä sekä terrorismirikoksista tutkittuja tai pidätettyjä henkilöitä. Heidän mukaansa motivaatioita Irakiin ja Syyriaan lähtemiseen oli useita: osallistuminen jihadististen ja muiden järjestöjen aseelliseen toimintaan tai näin tekevien mukana matkustaminen, jihadististen järjestöjen sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen, sekä konfliktikentille humanitääristen

islamilaisten järjestöjen toimintaan osallistuminen. Yksi suurta suosiota, ja sittemmin mediahuomiota, saavuttanut motivoija oli tietenkin terroristijärjestö Isis. (Em.) Juntunen ym. (2016, 44) huomauttavat kuitenkin, että tieto Isisin äärimmäisistä toimintatavoista ei ollut vielä laajasti tiedossa vielä edes vuonna 2014. Monet haastateltavat kuvasivatkin lähdön motivaatioksi tarvetta toimia ja auttaa Syyrian presidentin Bašar al-Assadin hallituksen Syyrian kansaan kohdistuvaa väkivaltaa vastaan. Moni toi myöhemmin ilmi myös pettymystään muun muassa Isisin ja muiden vastarintaliikkeiden toimintatapoihin. (Em. 49–51.)

Moninaisista lähtömotiiveista huolimatta sekä julkisessa keskustelussa että tutkimuksen parissa erityistä mielenkiintoa ovat herättäneet niin kutsutut ”Isis-naiset”, ”Isis-vaimot” ja englanniksi ”jihadi brides” eli ”jihadi-morsiamet”. Loken ja Zelenz (2017) ovat tarkastelleet tutkimuksessaan sitä, ovatko länsimaisten naisten motiivit liittyä Isisiin eriäviä muista rekrytoitavista. Heidän mukaansa yleisiä motiiveja lähtemiseen, sukupuolesta tai lähtömaasta riippumatta, ovat olleet kokemus eristäytymisestä (*isolation*) ja tyytymättömyydestä (*disaffection*). Lähtöä ovat ruokkineet myös poliittiset, uskonnolliset sekä ideologiset motiivit. (Em.) Nava Nuraniyah (2018) taasen on tutkinut indonesialaisten naisten radikalisoitumista ja Isisin tukemista. Hänen mukaansa henkilökohtaiset kriisit toimivat alkusysäyksenä uskonnolliselle heräämiselle ja uuden yhteisön etsinnälle. Terroristijärjestön tarjoama yhteenkuuluvuuden tunne ja voimaantuminen saivat kuitenkin jäämään. (Em.) Yilmaz (2017) taas huomauttaa, että Lähi-idästä lähteneille Isis on voinut edustaa turvantuojaa sodan epävarmuuksia vastaan, kun taas länsimaista lähteneiden motiivit liittyvät enemmänkin kulttuuriseen ulossulkemiseen, joka liittyy keskeisesti islamofobiaan. Islamofobia on yksi rasismin ilmenemismuodoista, jossa islaminuskoisiin kohdistetaan pelonsekaista vihamielisyyttä. Islamofobia onkin monen kohdalla johtanut haaveeseen etnisestä syrjinnästä vapaaseen sharia-valtioon, johon Isis on väittänyt vastaavansa (em.). Myös Loken ja Zelenz (2017, 62–63) huomauttavat, että vaikka länsimaisten naisten motiivit eivät juuri eroa muiden rekrytoitavien motiiveista, on heidän kohdallaan poikkeuksena erityinen musliminaisiin lännessä kohdistuva syrjintä sekä väkivalta, joka kohdistuu usein etenkin hijabiin tai niqabiin pukeutuviin naisiin.

Myös naisten roolia Isisissä on tarkasteltu tutkimuksen parissa. Yilmaz (2017) on analysoinut naisten hallinnoiman Al-Khanssaan prikaatin (*brigade*) manifestia naisten rooleista ”islamilaisessa valtiossa”. Isis on korostanut naisten ja miesten erillisiä sekä toisiaan täydentäviä roolijakoja uuden valtion perustamisessa. Naisten kohdalla tämä on tarkoittanut pääasiassa roolia kodin alueella – keskeisenä osana ideologian ylläpitämiselle ja sen seuraavalle sukupolvelle siirtämiselle. Yilmaz huomauttaa kuitenkin, että naiset ovat Isisin parissa toimineet lisäksi moraalipoliiseina ja he ovat

lisäksi osallistuneet Isisin onlinepropagandan tuottamiseen. (Em.) Myös Sisäministeriön (2018, 27–28) mukaan suomalaisnaisten tiedetään osallistuneen naisille suunnitellun propagandan tuottamiseen Isisin lehtiin Dabiq sekä Rumiyah. Yilmaz (2017) huomaa, että naisille annetaan myös lupa taistella miesten poisollessa. Kuitenkin esimerkiksi Loken ja Zelenz (2017) kritisoivat sitä, että naisten roolia Isissä lähestyvät tutkimukset pohjaavat pääasiassa toissijaisiin lähteisiin.

Vaikka keskustelu palaajista onkin lisääntynyt al-Holin leirin myötä eivät palaajat sinänsä ole uusi ilmiö. Juntunen ym. (2016, 5) huomaavat, että Syyrian ja Irakin kentiltä on palattu myös Suomeen aikaisemminkin. Renard ja Coolsaet (2018, 4–5) taasen huomauttavat, että jyrkkä suhtautuminen palaajiin, ja etenkin naisiin, on suhteellisen uusi ilmiö Euroopassa. Heidän mukaansa suhtautuminen tiukentui kahden erillisen palaajiin linkittyvän terrori-iskun myötä vuonna 2014 Brysselissä sekä vuonna 2015 Pariisissa (em.). Nyt jopa YK (2019) muistuttaa sivuillaan, ettei naisten kohdalla tulisi sortua sukupuolistereotypioihin, vaan on ymmärrettävä, että myös naisilla on merkittäviä rooleja terroristijärjestöissä.

Vaikka aiheesta löytyy jo jonkin verran tutkimusta, on lisätutkimukselle aiheesta vielä laajalti tarvetta. Tämän ilmiön ympäriltä ei toistaiseksi löydy tutkimusta poliittisista keskusteluista. Myöskään minkäänlaista suomenkielistä tutkimusta, joka kohdistuisi nimenomaan naisiin, ei ole tehty. Vähäinen tutkimus on vielä toistaiseksi tulkittavissa liittyvän aiheen uutuuteen. Kandidaatintutkielmani tarjoaakin täten uuden näkökulman suomalaiseen poliittiseen keskusteluun al-Holin pakolaisleirillä oleviin naisiin ja siihen, miten heihin tässä kontekstissa suhtaudutaan.

2. Hegemonisten diskurssien häiritsijät

Tässä osiossa tarkastelen ”Isis-naisiin” liittyvää aiempaa tutkimusta, jossa tarkastellaan heihin liitettäviä ymmärrystapoja. Näiden pohjalta siirryn tarkemmin sekä sukupuolen että orientalismin tarkasteluun ymmärtääkseni erilaisia heihin kohdistettavia representaatioita.

Naiset ovat saavuttaneet paljon mediahuomiota Isisin tapauksessa. Yleisempää Sjöbergin ja Gentryn (2007, 8) mukaan globaalissa politiikassa kuitenkin on, että naiset jäävät näkymättömiin tai tulevat sivuutetuiksi. Sjöberg (2018) huomauttaakin naisten näkyvyyden ylikorostuneen (*hypervisibility*) Isisin kohdalla. Sensaatiomainen sekä ylikorostunut näkyvyys on kuitenkin seurauksiltaan hyvin samankaltaista, kuin näkymättömyys (*invisibility*). Nämä molemmat johtavat tarkastelun kohteen vääristymiseen. Isisiin liittyneitä naisia esitettiinkin sekä *New York Times* että *Times* lehdissä kahdella

eri tavalla: naiset hahmottuivat joko Isisin väkivallan tai valheellisen houkuttelun uhreina. Samalla taas Isisiä vastaan taistelevat naiset esitettiin rohkeina ja omasta tahdostaan aseisiin tarttuneina. (Em.) Mikä ”Isis-naisissa” sitten herättää niin suunnatonta mielenkiintoa?

Martini (2018) näkee tämän liittyvän siihen, että he päätyvät haastamaan kahdenlaisia hegemonisia diskursseja eli hallitsevia puhetapoja. Hegemoniset diskurssit ovat jaettuja ymmärrystapoja, joilla on niin hallitseva asema, että kaikki vähintäänkin tunnistavat ne, mutta usein myös ovat uskovat asioiden olevan tietyllä tavalla. Martini tarkastelee Iso-Britannian kolmessa suurimmassa sanomalehdessä ”jihadi-morsiimiin” liitettäviä medianarratiiveja, eli kertomuksia, joissa selitetään heidän liittymistään Isisiin. Hän huomaa naisten vapaaehtoisen liittymisen Isisiin päätyvän haastamaan sekä sukupuolittuneita että uusorientalistisia näkemyksiä. Näiden näkemysten avulla pyritään ylläpitämään normatiivisia käsityksiä naisista yleensä, mutta etenkin musliminaisista, keiden oletetaan olevan ”barbaaristen muslimimiesten” alistettuja uhreja. (Em.) Seuraten edellisiä löydöksiä, aloitan tarkastelemalla ensin sukupuoleen liittyviä hallitsevia diskursseja, jonka jälkeen siirryn orientalismiin.

2.1 Poikkeavat naiset

Ymmärtääkseni paremmin ”Isis-naisiin” liitettäviä representaatioita lähestyn ensiksi sukupuolta. Aloitan tarkastelemalla ymmärrystapoja sukupuolesta ja naisiin liitettävistä normatiivisista oletuksista. Tämän jälkeen tarkastelen, kuinka naiseuden ihanteista poikkeamiset selitetään, ja minkälaisia seurauksia näillä selitystavoilla on.

Butlerin (1999, 9–11) mukaan sukupuolta ymmärretään perinteisesti joko biologisena tai sosiaalisena tuotoksena. Kuitenkin myös ajatukset sosiaalisesti rakentuneesta sukupuolesta muodostuvat tosi asiassa vain sukupuolen luonnollistettujen ymmärrysten päälle (em.). Näiden kahden sijaan sukupuolta tulisikin Butlerin (1999, 173–174) mielestä ymmärtää performatiivisena. Ymmärtäen sukupuoli näin, on sen ylläpitäminen riippuvainen jatkuvista kielellisistä ja performatiivisista teoista. Tällöin teot tuottavat sukupuolen ja saavat sen näyttämään luonnolliselta tosiasialta, sen sijaan, että se olisi vain olemassa. (Em.) Luonnollistettuun sukupuoleen liittyvät tyypillisesti ajatukset siitä, että tietyn sukupuolen edustajat ovat luonnostaan tietynlaisia eli he syntyvät tietynlaisiksi. Naiset maalautuvat näissä mielikuvissa luonnostaan rauhaan pyrkiviksi, hoivaaviksi ja rakastaviksi (Sjoberg & Gentry 2007, 7). Nämä ajatukset naisten perimmäisestä luonteesta ja luonnollisesta olemuksesta

ovat hegemoninen diskurssi, jossa tietynlainen toiminta naisten kohdalla näyttäytyy normaalina samalla normeihin sopimattoman käyttäytymisen näyttäytyessä poikkeavana (Repo 2007).

Näillä ymmärrystavoilla on pitkä historia. Feinman (1980, 1–2) huomauttaa, että ymmärrykset naisista pohjaavat antiikin Kreikan ja Rooman aikoihin sekä keskiajan Eurooppaan. Näissä näkemyksissä naiset esitettiin kaksijakoisina – joko madonnina tai huorina. Ensimmäinen edustaa hyvää ideaalinaista samalla, kun jälkimmäinen asettuu tämän vastakohdaksi, huonoksi ja poikkeavaksi naiseksi. Keskeistä näissä molemmissa kuitenkin oli naisen miehestä eroava biologia ja seksuaalisuuden vaikutus miehiin: hyvät naiset tuottivat jälkeläisiä, kun taas vaaralliset naiset viekoittelivat miehiä pahoille poluille. (Em.) Fallwellin ja Williamsin (2017, 2) mukaan naisten jakaminen hyviin ja pahoihin naisiin pohjaa juurikin ajatuksiin naisten biologisista ominaisuuksista. Näiden ajatusten pohjalta naisten ajatellaan olevan luonnostaan hoivaavia, itseuhraavia ja myötätuntoisia. Mikäli nainen ei ole tällainen, hänen biologiassaan ajatellaan olevan jonkinlainen poikkeavuus, koska naisten ”kuuluu” olla ”elämänantajia ei -viejiä” (*lifegivers rather than lifetakers*). Tällöin taas näistä normeista poikkeava nainen määrittyy luonnottomaksi, jopa pahaksi (*evil*). (Em.)

Repon (2007) mukaan naisten poikkeaminen luonnollistetusta ideaalinaisen ihanteesta ei kuitenkaan päädy haastamaan ajatuksia naisten rauhanomaisuudesta. Sen sijaan näistä naisista tuotetaan ajatusta poikkeavina ja huonoina naisina (em.). Sjöberg ja Gentry (2007, 29–30) ovat tarkastelleet kuvauksia naisten väkivallasta globaalissa politiikassa. Heidän mukaansa naisten poikkeavuutta lähestytään tyypillisesti kolmen erilaisen, usein toisiinsa sotkeutuvan, narratiivin avulla: äiti, hirviö ja huora. Kaikki nämä narratiivit ovat toiseuttavia, mutta erilaisin tavoin. Tässä kontekstissa toiseuttaminen tarkoittaa naisten feminiinisyyden tuomitsemista poikkeavaksi, joka johtaa heidän toimijuutensa riistämiseen. Tästäkin huolimatta naisten toiminnan syyt nähdään kuitenkin edelleen sukupuolittuneiden ymmärrysten kautta. (Em.)

Ensimmäisenä on äitiyden narratiivi, jossa naisen toiminta selittyy hänen viallisen äitiytensä tai vaimoutensa kautta (Sjöberg & Gentry, 13 & 33–34). Tällöin nainen ei toimi koskaan itsensä vuoksi, vaan on edelleen luonnollistettujen ideaalinaisen ihanteiden mukaisesti itsensä rakkaidensa vuoksi uhraava, vaikkakin väkivaltaisuutensa vuoksi viallisella tavalla. Äitiyden narratiivissa naiset voidaan nähdä kahdella tapaa. Ensinnäkin he voivat hahmottua hoivaavina ja kesytettyinä (*domesticated*) naisina, jotka pysyttelevät vielä perinteisessä naisen roolissa kodin alueella lähinnä tukemassa miehiään. Toiseksi äidit voidaan kuitenkin nähdä myös tunnehöyryillä kulkevinä kustajina, jolloin heidän äitiytensä nähdään vaarallisena ja häiriintyneenä. Tällöin kyseessä voisi olla esimerkiksi

nainen, joka pyrkii kostamaan lapsensa tai miehensä kuolemaa. Myös epäonnistuminen äidin tai vaimon roolissa voidaan ajatella syynä kostonhalulle. (Em.) Martinin (2018) löydökset ”jihadi-morsiamista” tukevat ymmärryksiä naisista toimimassa sukupuolittuneissa rooleissa. Median esitystavoissa Isisiin liittyminen määrittyi jopa epätoivoiseksi yritykseksi saavuttaa keinolla millä hyvänsä naiseuden normit, kuten vaimous ja äitiys (em.).

Toisena on hirviön narratiivi, jossa naisen toiminta ymmärretään johtuvan ongelmista hänen biologiassaan (Sjoberg & Gentry 2007, 36). Berringtonin ja Honkatukian (2002) mukaan väkivaltaiset naiset määrittyvät joko pahoiksi (*bad*) tai hulluiksi (*mad*). He poikkeavat naiseuden normeista, joten heissä on oltava jotain hyvin perustavalla tavalla vialla. Tällaiset naiset maalautuvat tuplapoikkeavaksi: he rikkovat lakia sekä naiseuden normeja. (Em.) Sjobergin ja Gentryn (2007, 13) mukaan hirviöinä nähdyt naiset tulevat dehumanisoiduiksi eli heidän nähdään olevan lähempänä eläintä kuin ihmistä. Pickeringin ja Thirdin (2003) mukaan väkivaltaisia naisia pidetäänkin paljon miehiä pelottavimpina, koska naisten ”ei kuulu” olla tällaisia. Heihin liitetään myös sukupuolittuneiden näkemysten mukaisia ajatuksia yltiöemotionaalisuudesta, joka puolestaan johtaa ajatuksiin irrationaalisuudesta ja kontrolloimattomuudesta. Tällöin naisen toiminta ei voi olla rationaalista toimintaa, vaan kyse on primitiivisestä hallitsemattomuudesta. Tällöin naisten väkivalta maalautuu poikkeuksellisen vaaralliseksi ja sosiaalista järjestystä uhkaavaksi. Esimerkiksi naisterroristit nähdään äärimmäisinä uhkina haastamilleen valtioille, joka taas aiheuttaa liioiteltua pelkoa (*exaggerated fear*). (Em.)

Kolmantena on huoran narratiivi, jonka Sjoberg ja Gentry (2007, 46–49) jakavat vielä kolmeen eri lähestymistapaan. Ensimmäistä he kutsuvat erotomaniaksi: naisten väkivallan motiivit johtuvat naisten yltiöseksuaalisuudesta eli kyseessä on pakonomainen tarve tyydyttää miehiä seksuaalisesti. Toisessa kyse on eroottisesta viallisuudesta, joka taas estää naisia saavuttamasta heidän tärkeintä missiotaan eli miesten tyydyttämistä seksuaalisesti. Kolmannessa miehet kontrolloivat naisten vartaloita erilaisin tavoin joko fyysisesti tai emotionaalisesti pakottamalla naiset väkivaltaan. Tällöin naiset määrittyvät miesten pelinappuloiksi. (Em.) Huoranarratiivin mukaisia ymmärrystapoja liitetään myös ”Isis-naisiin” esimerkiksi ymmärtämällä heidän liittyneen Isisiin valheellisen houkuttelun vuoksi (Martini 2018).

Sjobergin ja Gentryn (2007, 12–13) mukaan yhteistä näissä narratiiveissa on se, että naiset eivät koskaan määrity itse vastuullisiksi teoistaan. Äiti toimii äitiytensä pohjalta tai rakkaudesta mieheen, hirviö viallisen biologiansa pohjalta ja huora yltiöseksuaalisuutensa, viallisen seksuaalisuutensa tai

miesten kontrolloinnin vuoksi. Naisen ei siis voida nähdä tekevän harkittua ja rationaalista valintaa tehdäkseen väkivaltaa, vaan jokin aina aiheuttaa väkivallan hänessä. Tällöin esimerkiksi poliittisesti motivoitunut väkivallanteko määrittyy naisten kohdalla mahdottomuudeksi. (Em.) Nainen näyttäytyykin täten aktiivisen toimijan sijaan aina uhrina. Myös Martini (2018) huomaa Isis-naisten maalauvan joko oman biologiansa, hormoniensa tai miesten uhreiksi, vaan ei koskaan itsenäisiksi rationaalisiksi toimijoiksi. Repon (2007) mukaan tällaisten ymmärrystapojen tarkoituksena on pyrkiä säilyttämään hegemoniset diskurssit naisten perimmäisestä luonteesta sekä ei-poliittisuudesta. Samalla miehet säilyvät ainoina oikeina toimijoina politiikan saralla samalla luonnollistetun naisen ihanteen jatkaessa eloaan (em.).

2.2 Orientalismista turvallistamiseen

Tässä ilmiössä kuitenkin pelkkä sukupuolen tarkastelu ei riitä, sillä toiseuttaminen ilmenee myös toisellakin tapaa. Martinin (2018) tarkastelemissa medianarratiiveissa löytyy sukupuolittuneiden narratiivien lisäksi kaksi uusorientalistista narratiivia: islam ja petos (*betrayal*). Tarkastelenkin orientalismia seuraavaksi.

Orientalismi on Saidin (1979, 4–7) mukaan alun perin Euroopan, mutta myöhemmin myös Yhdysvaltojen, ylläpitämä hegemoninen diskurssi. Said näkee orientalismin kolonialismin perintönä, jonka avulla tuotetaan alisteista sekä toiseuttavaa kuvaa itämaista ja näiden ihmisistä verrattuna länsimaihin. Koska todellisuudessa ei voida nähdä olevan mitään yhtä yhtenäistä itää tai ”orienttia”, niin Said hahmottaa tämän mielikuvien avulla tapahtuvan toiseuttamisen olevan dominoinnin sekä hallinnan muoto. Näissä mielikuvissa vastakkain asettuvatkin ”me” ja ”he”, joissa länsimainen identiteetti rakentuu toiseuden kautta kulttuurisesti ylemmäksi sekä kaiken kehityksen päätepisteeksi. (Em.) Osana näitä mielikuvia itä maalautee myös edustamaan uhkakuvaa, jossa keskeisiä ovat islam, muslimit ja arabit (Em. 26–27).

Nämä uhkakuvat islamista ja muslimeista ovat edelleen erittäin ajankohtaisia. Etenkin ne saivat uutta pontta alleen Yhdysvalloissa vuonna 2001 tapahtuneiden terroristi-iskujen ja näitä seuranneen terrorismin vastaisen sodan myötä. Croft (2012, 161–162) huomauttaa, että näiden terrori-iskujen myötä noussut ajatus ”uudesta terrorismista” alkoi toimia Isossa-Britanniassa myös kansallisen identiteetin sekä ontologisen turvallisuuskäsityksen rakentajana. Ontologinen turvallisuus tarkoittaa henkilökohtaista turvallisuutta, jossa kansallisuus toimii yhtenä tämän turvallisuuskäsityksen, jatkuvuuden sekä järjestyksen tunteen rakentajana (em.). Ontologiseen turvallisuuteen pohjaava

käsitys kansallisesta identiteetistä rakentuu orientalismin mukaiselle käsitykselle ”minuudesta”, jossa kansallista identiteettiä ja sen tuomaa turvaa uhkaa toiseus (em. 2). Croftin (2012, 198) mukaan muslimit ymmärretään tässä yhteydessä toiseuden edustajiksi ja turvallistamisen kohteiksi kahdella tapaa: radikaali toiseus, joka täytyy tuhota sekä orientalistinen toinen, joka täytyy opettaa tavoille. Perinteisesti turvallistamisella tarkoitetaan sitä, kuinka jokin asia nostetaan turvallisuuspoliittisen agendan keskiöön, jolloin siihen ollaan valmiita soveltamaan myös sääntöjä, joita normaalitilanteessa ei hyväksyttäisi (Buzan & Waever 1998, 23-26). On kuitenkin huomattava, että on aina erillinen päätös valita, mitkä asiat ollaan valmiita nostamaan ensisijaisiksi turvallisuushiksi samalla, kun toiset asiat sivuutetaan (em.).

Islamin turvallistamiseen voidaan liittää myös orientalisia ymmärrystapoja sukupuolesta. Zempin ja Chakrabortin (2014, 7–9) mukaan terrorismin vastaisen sodan aikana musliminaisten pukeutuminen niqabiin on maalautunut symboliksi islamistiselle extremismille, epäonnistuneelle integraatiolle sekä naisten alistamiselle (em.) Riley (2013, 2–3) taasen huomauttaa musliminaisten herättävän ristiriitaisia mielikuvia länessä: heidät nähdään joko alistettuina ja pelastuksen tarpeessa olevina, mutta toisaalta he herättävät pelkoa ja edustavat terroria. Kyse onkin ”*transnationaalisesta seksismistä*” – ajatuksesta musliminaisista vastakohtana lännen seksuaalisesti, ammatillisesti ja kulttuurisesti vapautuneille naisille (em.). Yilmazin (2017) mukaan myös tutkijoiden kiinnostus nimenomaan Isisiin liittyneisiin länsimaisiin naisiin pohjaa nimenomaan näihin orientalistisiin mielikuviin sukupuolesta. Näiden valossa muuttoliike lännestä itään näyttäytyy tutkijoiden silmissä vääränsuuntaisena, outona ja tästä syystä erityisen tärkeänä tutkia (em.).

Sukupuoleen liittyvissä mielikuvissa keskeisiä ovat kuitenkin myös muslimimiehet, keistä maalaillaan orientalismin mukaisesti mielikuvia primitiivisinä ja brutaaleina naisten alistajina (Riley 2013, 3). Samalla taas valkoinen mies määrittyy liberaalina musliminaisten pelastajana uhan sijaan. Musliminaiset ja heidän pelastamisensa ovatkin tulleet länessä valjastetuiksi sodankäynnin oikeuttamisen välineiksi. (Em.) Juuri tässä Martini (2018) näkee ”jihadi-morsiamien” problemaattisuuden – he eivät pelkästään kieltäydy ”pelastamisesta”, vaan aktiivisesti tukevat omia ”alistajiaan”. Tällöin länsimaisten naisten vapaaehtoinen liittyminen Isisiin päättyy haastamaan ajatuksia länsimaiden ylemmyydestä ja länsimaista kaiken kehityksen päätepisteenä. Tähän liittyy myös aiemmin mainittu petosnarratiivi, jonka mukaan näiden naisten tulisi kärsiä seuraukset lähdettyään ”hyvän elämän” parista, jonka länsimaat olivat armeliaisuuttaan näille naisille tarjonneet. (Em.)

Orientalististen mielikuvien rikkomisesta huolimatta ”Isis-naisetkin” voidaan nähdä sodankäynnin välineinä. Sjöbergin (2018) mukaan Isisin kohdalla naiset ovat tulleet valjastetuiksi sodankäynnin välineiksi. Tämän konfliktin esitys- ja ymmärrystavat toimivat aseina Isisiä ja sen ideologiaa vastaan vastustamalla sitä, että kukaan nainen liittyisi vapaaehtoisesti tähän järjestöön. Lisäksi ne ylläpitävät stereotyyppisiä ajatuksia naisista rauhanomaisina. Naisten aseisiin tarttuminen Isisiä vastaan taasen korostaa tämän taistelun tärkeyttä ja puhtautta. (Em.)

2.3 Yhteenveto

Lopuksi teen vielä yhteenvetoa edellä tarkasteltujen sukupuolittuneiden sekä orientalististen näkökulmien pohjalta.

Sukupuolen sekä orientalismin näkökulmasta erilaisilla representaatioilla voidaan huomata olevan samankaltaisia seurauksia tässä kontekstissa. Molemmat johtavat naisten toiseuttamiseen eli niiden avulla naiset tuomitaan vääränlaisiksi, irrationaalisiksi ja poikkeaviksi. Naiseuden normeja rikkovat naiset tulevat leimatuiksi toiseuden diskurssilla, jolloin heidät rajataan normaaliuden ulkopuolelle (Repo 2007). Normeista poikkeavat naiset päätyvätkin toimimaan poikkeuksina, jotka vahvistavat säännön siitä, minkälainen naisen ja tässä kontekstissa etenkin musliminaisen tulee olla. Berrington ja Honkatukia (2002) huomauttavat naisiin usein kohdistettavan kovia rangaistuksia ikään kuin esimerkinomaisesti muille naisille siitä, miten naisen on sopivaa toimia. Täten väkivaltaiset naiset päätyvät toimimaan myös varoittavina esimerkkinä muille naisille (em.).

Myös ”Isis-naisten” voidaan teoreettisen taustani valossa nähdä vahvistavan luonnollistettuja ajatuksia naisten rauhanomaisuudesta toimimalla sääntöä vahvistavina poikkeuksina. Orientalismin näkökulmasta nämä ymmärrystavat osallistuvat myös länsimaisen ylemmyyden tuottamiseen. Lisäksi on huomattavissa, että erilaiset mielikuvat toimivat jopa sodankäynnin välineinä tässä konfliktissa. Tässä vaiheessa lienee selvää, että erilaiset representaatiot eivät ole missään nimessä merkityksettömiä. Sen sijaan niillä on aina seurauksia. Seuraavaksi siirrynkkin tarkastelemaan omaa tutkimusasetelmaani, jonka avulla lähestyn suomalaisessa poliittisessa keskustelussa esiin nousevia representaatioita al-Holin suomalaisnaisista. Näiden pohjalta pyrin selvittämään, minkälaisiin seurauksiin ne johtavat Suomen kontekstissa.

3. Tutkimusasetelma

Tässä osiossa esittelen tutkimuskysymykseni sekä aineistoni. Lopuksi pohdin tutkielmaani liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Tutkimuskysymykseni on:

Millaisia representaatioita kansanedustajat tuottavat al-Holin pakolaisleirillä olevista suomalaisnaisista ja minkälaisia ongelmanratkaisukeinoja he näihin representaatioihin liittävät?

Lähestyn tätä kysymystä aineistoni eli eduskunnan pöytäkirjojen pohjalta. Aineistonani toimivat eduskunnan täysistuntojen videomateriaalit al-Holin suomalaisia koskettavista kyselytuntien osioista päivämääriltä 27.6.2019 sekä 12.12.2019. Ensimmäinen keskustelu on kestoaltaan 33 minuuttia ja jälkimmäinen 45 minuuttia. Nämä ovat ainoat pidemmät keskustelut aiheesta täysitunnoilla ennen kuin hallitus teki julkisen linjauksen menettelytavastaan al-Holin suomalaisten kohdalla. Molemmat keskustelut ovat eduskunnan täysistuntojen kyselytunneilta, joissa sekä kysymys- että vastauspuheenvuorojen aika on tarkasti rajattu. Olen käyttänyt videoiden lisäksi näiden keskustelujen kirjattuja pöytäkirjaversioita aineiston litterointia helpottaakseni. Olen valikoinut analyysiini puheenvuoroja tai niiden osioita, joissa tuotetaan joko suoraan tai epäsuorasti representaatioita näistä naisista sekä ilmaistaan näihin liitettäviä ongelmanratkaisukeinoja. Analyysissani tarkastelen näitä vain virallisista kysymys- ja vastauspuheenvuoroista, jolloin välihuudot jäävät tarkastelun ulkopuolelle. Aineisto-otteiden puheenvuoroista olen poistanut sanojen toistoja ja merkityksettömäksi tulkitsemiani puheen takelteluja.

Olen valinnut eduskunnan täysistunnot analysoitaviksi, koska kansanedustajilla on poliittista valtaa tehdä sekä vaikuttaa ratkaisevasti päätöksiin siitä, kuinka kysymys al-Holin suomalaisnaisten Suomeen tuomisesta tai Syyriaan jättämisestä ratkaistaan. Myös valitsemani tutkimusmenetelmän näkökulmasta on tärkeää tarkastella valtaapitävien diskursseja (Wodak & Meyer 2009). Tästä kuitenkin lisää tarkemmin seuraavassa osiossa. Valitsemani aineistot paljastavat puhetapoja sekä näistä naisista että niistä tavoista, joilla ongelmaa tulisi kansanedustajien mielestä lähestyä. Poliittiset keskustelut voivat toimia myös esimerkkinä kansalaisille siitä, kuinka yhteiskunnallisia ongelmia tulisi ymmärtää ja ratkaista. Erityisen mielenkiintoista al-Holin tapauksessa on se, että siihen ei ole ollut valmista toimintakaavaa, ja eri maat ovat päätyneet ratkaisemaan asian erilaisilla tavoilla. Täten tällainen keskustelu paljastaa aivan erityisellä tavalla sekä päättävien tahojen että suomalaisen

yhteiskunnan arvoja. Onkin mielenkiintoista tarkastella sitä, miten juuri Suomessa poliittiset päättäjät suhtautuvat näihin naisiin ja minkälaiset asiat he määrittävät tämänhetkisessä suomalaisessa yhteiskunnassa tärkeiksi päätöksentekoa ohjaaviksi tekijöiksi.

Tutkielman tekoon liittyy aina myös eettisiä tekijöitä, jotka omassa tapauksessani liittyvät sekä al-Holin leirillä oleviin suomalaisnaisiin että täysistunnoissa keskusteleviin kansanedustajiin. Vaikka al-Holin suomalaisnaiset eivät ole suoranaisten tarkastelun kohteena, vaan heihin liitettävät diskurssit, on minun tiedostettava tutkielmani rooli eräänlaisena diskurssina heihin. Tutkielmani voi myös toimia diskurssina laajemminkin tähän ilmiöön. Täten olen perustellut teoreettiset lähtökohtani sekä ottanut huomioon tämän ilmiön monimutkaisuuden. Se, että tarkastelen näitä naisia kansanedustajien puheen kautta, sivuuttaa myös naisten omat roolit ja puhuu täten vahvasti näiden naisten ohi. Tutkielmani tavoite ei kuitenkaan olekaan antaa kuvaa siitä, millaisia representaatioita näistä naisista tulisi tehdä tai miten he itse suhtautuvat tähän keskusteluun. Sen sijaan tavoitteenani on tarkastella sitä, millaisia representaatioita heistä tehdään suomalaisessa poliittisessä keskustelussa ja minkälaisia ratkaisuehdotuksiin nämä johtavat.

Varsinaiseen aineiston keruuseen ei liity eettisiä kysymyksiä, sillä aineisto on yleisessä jaossa www.eduskunta.fi –sivustolla. On tärkeä osa demokratiaa, että poliittisia päättäjiä saa kritisoida, joten myös kansanedustajien käyttämien diskurssien analysoiminen on perusteltua, eikä siihen voida nähdä liittyvän eettisiä kysymyksiä. Eettisestä näkökulmasta on kuitenkin erityisen tärkeää, että analyysini sekä kritiikkini kohdistuu nimenomaan diskursseihin eikä poliittisiin päättäjiin yksityishenkilöinä. Tavoitteenani ei ole myöskään keskittyä yksittäisiin puolueisiin, vaan nostaa monipuolisesti erilaisia diskursseja esiin aineistosta.

Tutkijalla on myös aina keskeinen rooli tutkielman kirjoittamisessa eikä tutkija ole koskaan vapaa kielen merkityksistä, omista mielipiteistään tai agendoistaan. Täten olen jatkuvasti reflektoinut omia ajatuksiani ja rooliani suhteessa tähän ilmiöön sekä aineistoon. Tutkielmani on myös eettinen kannanotto, sillä haluan problematisoida diskursseja, joilla oikeutetaan suomalaisnaisten jättäminen al-Holin pakolaisleirille. Tämä voi seurauksiltaan tarkoittaa myös näiden henkilöiden kuolemaan jättämistä. Myös valitsemani tutkimusmenetelmä, johon siirryn seuraavaksi, on eettisesti sitoutunut tiettyihin periaatteisiin.

4. Kriittinen diskurssianalyysi

Tutkimusmenetelmänäni hyödynnän kriittistä diskurssianalyysia. Aloitan tarkastelemalla kriittisen diskurssianalyysin piirteitä yleisesti. Tästä tarkennan näkökulmani Van Dijkn sosiokognitiiviseen lähestymistapaan, jonka olen valinnut ilmiöni sopivaksi lähestymistavaksi kriittisen diskurssianalyysin suuntausten parista. Lopuksi perustelen vielä, miksi olen valinnut juuri tämän analyysimenetelmän sekä avaan lisäksi tarkemmin analyysiprosessiani.

Wodakin ja Meyerin (2009) mukaan kriittinen diskurssianalyysi näkee kielen käytön keskeisenä sosiaalisessa toiminnassa. Kriittinen diskurssianalyysi ei kuitenkaan tyydy vain kielen analysointiin, vaan se on nimensä mukaisesti kiinnostunut kielenkäytön kriittisestä tarkastelusta. Tämä lähestymistapa pohjaa kriittisten teorioiden mukaiselle ajatukselle siitä, että tutkimuksen tulisi suhtautua kriittisesti yhteiskuntaan ja pyrkiä muuttamaan sitä. Sen sijaan, että se tyytyisi vain yhteiskunnan analysoimiseen sekä ymmärtämiseen. Vaikka kriittinen diskurssianalyysi ei ole yksi yhtenäinen suuntaus, on sen parissa oleville suuntauksille yhteistä kiinnostus sosiaalisiin ongelmiin sekä pyrkimys alistettujen ryhmien voimaannuttamiseen vallan sekä ideologioiden analysoimisen ja purkamisen avulla. Kriittinen diskurssianalyysi onkin erityisen kiinnostunut vallan, alistussuhteiden, kontrollin sekä syrjinnän esiintymisestä kielessä. Näiden analysoinnin avulla pyritään selvittämään, kuinka sosiaalinen eriarvoisuus tulee olemassa olevaksi ja oikeutetuksi kielen avulla. Sen avulla voidaan toisaalta tarkastella myös näiden asioiden vastustamista kielessä. (Em.)

Olen valinnut seurata kriittisen diskurssianalyysin parista Van Dijkn sosiokognitiivista lähestymistapaa. Van Dijk (2009, 63–64) käyttää kuitenkin kriittisen diskurssianalyysin käsitteen sijaan käsitettä kriittinen diskurssitutkimus (*critical discourse studies*) korostaen suuntauksen olevan muutakin kuin vain kriittistä analyysia. Hänelle se on ennemminkin tutkijan ottama kriittinen positio, jonka avulla tutkija sitoutuu sosiaalisen yhdenvertaisuuden sekä oikeudenmukaisuuden arvoihin. Tällöin keskeistä on, kuten edellä on mainittu, keskittyminen sosiaalisiin ongelmiin sekä diskurssien tuottamiin valta- sekä alistussuhteisiin. Täten tämän kriittisen lähestymistavan parissa uskotaan, että tietyt tekstit tai puheen muodot voivat olla epäoikeudenmukaisia ja ne voivat rikkoa yhteisesti sovittuja arvoja, kuten esimerkiksi ihmisoikeuksia. (Em.)

Van Dijkn (2009) lähestymistapa on poikkeuksellinen kriittisen diskurssianalyysin parissa, sillä se korostaa kognitioiden, mentaalisten mallien sekä representaatioiden kielellisten ilmentymien tärkeyttä tutkimuskohteina. Nämä kaikki liittyvät erilaisiin mielikuviin ja ajatuksiin, joita

mielistämme herää lukiessamme tekstiä tai kuunnellessamme puhetta. Kyseessä ei kuitenkaan ole ajatusten lukeminen, vaan diskurssien sosiokognitiivisen ulottuvuuden tarkastelu mielen, kielellisen vuorovaikutuksen sekä yhteiskunnan välillä. Tällöin ilmiöt eivät ole vain sosiaalisia tai vain yksilön mieleen liittyviä, vaan ne ovat olemassa molemmissa ulottuvuuksissa. Asioiden kuvaaminen kielen avulla sisältää aina tietynlaisia representaatioita puhumisen kohteena olevista ilmiöistä tai ihmisistä. Tällöin kieli luo yhteyksiä asioiden välille sekä mielikuvia siitä, miten kuvattavat asiat tulisi ymmärtää. Mentaaliset mallit, kuten esimerkiksi representaatiot, ovat jaettuja, joten kieli aktivoi vastaanottajien sosiaalisesti jaettuja malleja ihmisten muistista. Diskurssit voidaan täten nähdä merkityksellisinä, tarkoituksellisinä ja puhujan tai kirjoittajan tietoisesti kontrolloimina. Ne ovat tietoa, joka suorimmin vaikuttaa vastaanottajien mielikuviin ja täten myös heidän mielipiteisiinsä sekä asenteisiinsa. Tämä taas vaikuttaa siihen, miten asiat tullaan muistamaan, joka vaikuttaa sosiaalisiin seurausvaikutuksiin. Täten diskurssit luovat tietynlaisia representaatioita ihmisten mielissä eri ihmisryhmistä sekä ilmiöistä. Kieli on myös tarkoituksellista, ja sillä voidaan nähdä olevan jokin agenda, jota se pyrkii saavuttamaan. Ei siis ole laisinkaan merkityksetöntä mitä ja miten kieltä käytetään. Aina ei välttämättä ole kuitenkaan sopivaa ilmaista asiaansa täysin suorasanaisesti, joten analyysin kohteeksi voivat päätyä myös implisiittiset eli epäsuorat merkitykset. (Em.)

Kriittisen diskurssianalyysin parissa uskotaan myös, että tutkijan tulisi tehdä oma positionsa sekä intressinsä näkyväksi. Wodakin ja Meyerin (2009, 7) mukaan tutkijoiden tulisi reflektoida omaa positiotaan, sillä myös heillä on omat motiivinsa tutkimuksen tekemiselle eivätkä he ole koskaan vapaita kielen maailman merkityksistä, omista ryhmäjäsenyyksistään tai mielipiteistään. Kriittisyyteen sitoutuminen on kuitenkin avoimesti tiettyjen eettisten periaatteiden hyväksymistä, kuten oman positionsa, mielenkiinnon kohteensa sekä arvojensa selittämistä sekä näiden näkyväksi tekemistä. (Em.)

Olen valinnut tämän lähestymistavan, koska koen tärkeäksi selvittää millaisia representaatioita kansanedustajat tekevät al-Holin leirin suomalaisnaisista. Representaatiot ovat aina yksinkertaistavia ja yleistäviä, mutta tästä huolimatta ne ovat aina seurauksellisia. Kun yritetään ratkaista ongelmaa siitä, kuinka al-Holin leirillä oleviin suomalaisnaisiin tulisi suhtautua, on selvää, että heihin liitetään mielikuvia siitä, keitä he ovat ja miten heidän kanssaan tulisi toimia. Kuitenkin kyseessä ovat myös paljon suomalaista yhteiskuntaakin laajemmat käsitykset näistä naisista. Täten kansanedustajien diskurssit tulevatkin kertomaan hyvinkin laajalla tasolla siitä, minkälaisia representaatioita näihin naisiin liitetään, ja minkälaisia representaatioita kansanedustajat näiden avulla pyrkivät muiden mielistä aktivoimaan. Koska kieli on seurauksellista, ja on kyse poliittista päätöksentekoa koskevista

keskusteluista, käsitteellistetään ilmiötä myös ratkaisuiden näkökulmasta, jotka väistämättäkin liittyvät jo olemassa oleviin representaatioihin naisista ja tästä ilmiöstä yleensä.

Olen aloittanut analyysini etsimällä aineistostani ensin erilaisia katkelmia, joissa kansanedustajat vetoavat erilaisiin ongelmanratkaisun kannalta keskeisiin päätöksentekoa ohjaaviin arvoihin. Tämän jälkeen olen alkanut muodostaa luokittelua erilaisista representaatioista aineiston perusteella siitä, kuinka al-Holin suomalaisnaiset tässä kontekstissa ymmärretään. Viimeiseksi olen muodostanut kokonaiskuvaa siitä, mitkä representaatiot ja ratkaisuehdotukset liittyvät toisiinsa. Aineistosta olen löytänyt viisi erilaista representaatiota sekä niihin liittyviä ongelmanratkaisukeinoja, joita tarkastelen seuraavassa osiossa yksityiskohtaisemmin. Analyysin pohjalla on ajatus siitä, että yhteinen kielenkäyttö pohjaa yhtenäisiin representaatioihin ja johtaa siten yhteisiin ratkaisuihin. Täten jokaisessa puheenvuorossa ei ole välttämätöntä selittää representaatioita tai ratkaisuita auki. Sen sijaan yhtenäinen kielenkäyttö kertoo kansanedustajien ymmärryksistä siihen, mistä nyt on kyse ja miten asia tulisi tämän pohjalta ratkaista. Mikäli henkilö taas ei allekirjoita muiden representaatiota niin oletettavissa on, että hän pyrkii jollain tapaa kielellisesti haastamaan näitä ymmärryksiä.

5. Täysistuntojen analyysin tulokset

Analyysissani tarkastelen, millaisia representaatioita al-Holin leirillä olevista suomalaisnaisista tehdään eduskunnan täysistuntojen kyselytunneilla sekä 27.6.2019 että 12.12.2019.

Representaatioiden pohjalta tarkastelen myös, minkälaisia ongelmanratkaisukeinoja erilaisiin representaatioihin liitetään.

Analyysini tuloksena löysin kahdenlaisia päärepresentaatioita: toiseutta tuottavia sekä toiseutta haastavia. Ensimmäisenä ovat toiseuden representaatiot, jossa naiset hahmottuvat edustamaan toiseutta erilaisilla usein toisiinsa kytkeytyvillä tavoilla. Tässä yhteydessä turvallisuus määrittyy keskeiseksi ongelmanratkaisun kannalta. Toisena ovat toiseutta haastavat representaatiot, joissa vastustetaan erinäisin tavoin osaa toiseutta tuottavista representaatioista. Näissä ongelmanratkaisuiden kannalta keskeiseksi nousee yhteisten pelisääntöjen noudattaminen sekä ihmisten hyvä kohtelu heidän teoistaan riippumatta.

5.1 Toiseuden representaatiot

Löysin aineistostani kolme toiseutta edustavaa representaatiota: terroristi, maanpetturi sekä äiti.

Toiseuden representaatioiden yhteydessä turvallisuus määrittyy keskeiseksi ongelmanratkaisun kannalta. Ensimmäinen representaatioista tuottaa ajatusta naisista terroristeina tai vaihtoehtoisesti terrorismin tukijoina. Toinen eli maanpetturin representaatio on usein sotkeutunut terroristin representaatioon ja luo kuvaa al-Holin suomalaisnaisista ei-suomalaisina. Kolmantena on äitiyden representaatio, jossa naisiin liitetään sukupuolittunutta toiseuttamista. Kokonaisuudessaan representaatiot kuitenkin edustavat toiseutta ja poikkeavuutta, joka tulisi pitää erossa Suomesta.

5.1.1 Terroristeja

Aineistossa viitataan al-Holin naisiin useasti terroristeina ja joulukuun kyselytunnilla etenkin jihadisteina. Toisaalta osa keskustelijoista välttää puhumasta suoraan terroristeista ja tuottaa pikemminkin ajatusta terrorismin tukijoista, joka liittyy tulkintani mukaan sukupuoleen. Tästä huolimatta, taustalla on mitä ilmeisimmin sama representaatio, koska molemmat ymmärrystavat johtavat samoihin ongelmanratkaisuihin. Usein etenkin terroristin suoraa representaatiota käytetään kyseenalaistamattoman faktanomaisesti perustelematta erityisemmin sitä, millä perusteella nämä naiset ovat terroristeja.

Terroristin representaatiot tuottavat ratkaisuehdotukseksi turvallisuusnäkökulmien asettamista prioriteetiksi asian ratkaisussa sekä yksilön vastuuta omista teoistaan. Täten Suomella ei nähdä olevan vastuuta auttaa naisia, sillä he ovat aikuisia ihmisiä, jotka ovat omalla päätöksellään lähteneet Isisin riveihin. Naisten auttaminen määrittyykin ikään kuin se tarkoittaisi, ettei heillä ole vastuuta teoistaan ja he pääsevät teoistaan kuin koirat veräjältä.

”Mistä lähtien oikeusvaltio on tarkoittanut sitä, että aikuisilla ihmisillä ei ole mitään vastuuta omien tekojensa seurauksista? Nämä ihmiset ovat sinne itse vapaaehtoisesti menneet. Kun pääministeri sanoo, että kaikki tapaukset pitää käsitellä yksilöllisesti. Sehän on totta. Ja siinä tilanteessa, jos he Suomeen tulevat — jonne he toki saavat nykyisten lakien mukaan tulla, siitähän ei ole kyse — vaan siitä on kyse, ryhtyykö Suomen hallitus aktiivisiin omaehtoisin toimiin tuodakseen nämä aikuiset ihmiset sieltä Suomeen. Ja kiitän pääministeriä yksiselitteisestä vastauksesta. Ei ryhdy, eikö totta?” Ben Zyskowicz, kokoomus

Keskustelussa vedotaan siihen, ettei Suomella voi olla velvollisuutta näihin naisiin, sillä muutkaan maat eivät ole hakeneet omiaan pois leiriltä. Vaihtelevasti vedotaan joko Euroopan tai Pohjoismaiden esimerkin noudattamiseen. Myös siihen vedotaan, ettei asian ratkaisussa voi olla kyse yhteisistä sopimuksista, koska etenkin Pohjoismaat ovat tehneet ratkaisuja, ettei naisia auteta.

Myös suojelupoliisin arvio naisista on yleinen auktoriteetinomainen viittauksen kohde joulukuun kyselytunnilla.

”Al-Holin leirille päätyneet naiset ovat lähteneet vapaaehtoisesti mukaan tukemaan terroristista toimintaa. Muut Pohjoismaat noudattavat varmasti myöskin kansainvälisiä sopimuksia, muun muassa lasten oikeuksien sopimuksia, ja mikään näistä maista ei ole kuitenkaan halunnut lähteä kotiuttamaan terroristiseen toimintaan osallistuneita aikuisia, mutta Suomen hallitus on tällaista valmistellut.” Sari Essayah, kristillisdemokraatit

Ainoaksi loogiseksi ratkaisuksi näiden pohjalta määrittyikin, että naisia ei auteta. Tällöin myös naisten auttaminen lasten nimissä määrittyy paheksuttavaksi.

”Isiksen terroristit ovat orjuuttaneet, raiskanneet, kiduttaneet ja murhanneet. Sen tulisi olla päivänselvää, että Isiksen terroristeiksi ryhtyneillä ei ole mitään pääsyä takaisin Suomeen. Terroristeja ei saa kuljettaa tänne kunniakansalaisina sen varjolla, että heillä on lapsia. Lapset eivät ole mikään tekosyy kuljettaa Suomeen terroristeja. Suomen tulisi pikemminkin varmistaa ja pyrkiä siihen, että terroristit saavat ansionsa mukaan Syyriassa, jonne he ovat itse omasta tahdostaan lähteneet tähän barbaariseen Isis-kulttiin.” Ville Tavio, perussuomalaiset

5.1.2 Maanpettureita

Terroristin representaatioissa tuotetaan usein myös ajatusta siitä, että al-Holin leirillä olevat suomalaisnaiset eivät ole oikeasti suomalaisia. Tämä voi liittyä joko siihen, että heidät ymmärretään maahanmuuttajiksi tai suomalaisen arvon menettäneiksi. Ymmärrettäessä naiset maahanmuuttajiksi korostetaan, että he eivät ole edes helposti todennettavissa *”aidoiksi”* suomalaisiksi. Aineistossa on myös paljon hienovaraisia keinoja, joilla al-Holin naiset sulkeutuvat suomalaisuuden representaation ulkopuolelle. Useissa puheenvuoroissa vastakkain asettuvatkin suomalaiset, joita täytyy suojella ja toisaalta Suomen kansalaiset al-Holin leirillä, jotka määrittyvät turvallisuushakiksi suomalaisille. Vastakkainasettelua tuotetaan myös vertaamalla al-Holin naisia suomalaisiin, joita ei maailmalla auteta. Tällöin on vain loogista, että al-Holin leirin naisia ei auteta, koska he eivät ole suomalaisia ja kansalaisiakin he ovat vain nimellisesti - eivät oikeasti.

”Niin miten näiden terrorismiin osallistuneiden ihmisoikeudet on tärkeämpiä kuin näitten suomalaisten, jotka eivät saa välttämättä aina sitä tarvitsemaansa apua, kun he hätään joutuvat ulkomailla. Onko teille tärkeempi näiden ihmisten auttaminen, jotka terroritarkoituksessa ovat

menneet pois maasta, vai niiden, jotka ovat vilpittömällä mielellä joutuneet ongelmiin?” Mika Niikko, perussuomalaiset

Asia määrittyikin osassa puheenvuoroista jopa maahanmuuttokysymykseksi, jonka tiukemmalla linjalla tällaiset ongelmat voitaisiin jatkossa ehkäistä. Täten suomalaiset eivät voi tässä kontekstissa määrittyä terroristeiksi, vaan se on jotain toiseudesta kumpuavaa. Tehtäessä asiasta maahanmuuttokysymys tuotetaan ratkaisuksi kaksoiskansalaisuuden poistamista, Suomen kansalaisuuden saamisen vaikeuttamista sekä naisten islamilaisen pukeutumisen rajoittamista lakien avulla. Tässä yhteydessä vedotaan jälleen maihin, jotka ovat tehneet maahanmuuttopoliittisia ratkaisuita asian tiimoilta.

”Muut Pohjoismaat ovat myöskin ryhtyneet toimenpiteisiin sulkemaan sitä mahdollisuutta, jos nämä jihadistit omin avuin palaavat yrittävät palata takaisin. Esimerkiksi Tanska on ryhtynyt lainsäädäntötoimiin, jotta kansalaisuus voidaan perua ulkomailla aseellisen terroristiryhmän tai vastaavan toimintaan osallistuvan kaksoiskansalaisen kohdalla. Mihin lainsäädäntötoimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt, jotta tällainen riski, joka muodostuu siitä, että nämä henkilöt omaehtoisesti palaavat, voidaan pienentää?” Heikki Vestman, kokoomus

”Perussuomalaiset esittävät, että me muutamme lakia niin, että Suomen kansalaisuuden saaminen vaikeutuu ja että kaksoiskansalaisuus voidaan perua, jos henkilö liittyy terroristijärjestöön. Ennen kaikkea islamistien oleskelu täällä Suomessa ja pääsy Suomeen se täytyy tehdä vaikeaksi harjoittamalla maahanmuuttopolitiikka.” Ville Tavio perussuomalaiset

”Islamistisen pukeutumisen puolustaminen ilmaisunvapauteen tai yksilönvapauteen vetoamalla on naurettavaa. Yhtä naurettavaa olisi Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen hakaristilippukulkueen puolustaminen samoilla periaatteilla. Nämä mustat kaavut ovat univormu, jolla julistetaan ihmisvastaista, väkivaltaista ideologiaa, ja ne ovat erittäin räikeässä ristiriidassa sukupuolten välisen tasa-arvon kanssa.” Riikka Purra, perussuomalaiset

Tässä vaiheessa ei enää riitäkään se, että naisia ei aktiivisesti auteta pois leiriltä, vaan asian ratkaisussa vedotaan jopa siihen, kuinka näiden naisten paluu tulisi estää. Etenkin tämä korostuu joulukuun kyselytunnilla. Lisäksi tulevaisuudessa terrorismin uhan väitetään olevan estettävissä tiukalla maahanmuuttopolitiikalla. ”Islamistit” on myös pidettävä kurissa Suomessa. Puhe ei kuitenkaan ole maahanmuuttajista yleensä, vaan tässä kontekstissa ja viittauksissa muun muassa ”islamistiseen pukeutumiseen” ja ”ääri-islamiin” tulee selväksi, että keskustelussa on orientalismin

mukaisesti kyse nimenomaan islamista, muslimeista ja näihin liitettävästä turvallisuushasta.

On mielenkiintoista huomata, kuinka myös hallitukselle tuotetaan roolia eräänlaisena maanpetturina, joka asettaa terroristien ihmisoikeudet suomalaisten edelle, mikäli se päättää auttaa al-Holin suomalaisnaisten paluuta Suomeen. Auttaminen määrittyykin suojelupoliisin arviosta piittaamattomuudeksi ja Suomen turvallisuuden pilaamiseksi. Hallitukselta vaaditaan jopa henkilökohtaisen vastuunottamista, mikäli naisten paluuta Suomeen autetaan ja ”jotain pahaa” tapahtuu.

”Kertokaa, kuka hallituksessa henkilökohtaisesti vastaa siitä, jos joku Isis-naisista tai heidän teini-ikäisistä jälkeläisistään tekee jotakin suomalaisille lapsille tai nuorille? Kertokaa nimi, jolla on vastuu. Laitatteko te edelle suomalaisten ihmisoikeudet vai terroristien ihmisoikeudet? Kertokaa, kumman oikeudet menevät edelle, suomalaisten vai terroristien? Laitatteko te edelle suomalaisten ihmisoikeudet vai terroristien ihmisoikeudet? Kertokaa, kumman oikeudet menevät edelle, suomalaisten vai terroristien?” Sanna Antikainen, perussuomalaiset

”Näiden henkilöiden kotiuttaminen muodostaa supon mukaan Suomelle merkittävän turvallisuushan. Supon mukaan he todennäköisesti jatkavat terroristista toimintaa, verkostoituvat keskenään ja integroituvat kotimaisiin jihadistisiin verkostoihin ... Eikö hallitus välitä supon riskiarviosta? Otatteko henkilökohtaisen vastuun, mikäli nämä ihmiset toteuttavat terroristisia toimia suomalaisia kohtaan?” Riikka Purra, perussuomalaiset

Asia määrittyykin poliittiseksi ja periaatteelliseksi valinnaksi, jossa vastakkain asetetaan suomalaisten ja Suomen turvallisuus sekä terroristien liian pehmeä kohtelu, joka luo Suomesta turvattoman kaaoksen.

”Aikooko hallitus mitenkään puuttua siihen, ettei Suomi rupea toimimaan terroristien turvasatamana?” Ville Tavio, perussuomalaiset

”... sitten on täs myöskin puhtaasti periaatteellisia valintoja, ja sen takia edellinen hallitus valmistelussaan lähti selkeesti siitä, että ei ole perusteita tehdä poikkeuksellista evakuointioperaatiota näitä aikuisina itse terroristijärjestön riveihin matkustaneita kohtaan.” Kai Mykkänen, kokoomus

”Te ette pääse karkuun sitä, että kyse on poliittisesta valinnasta. Muut Pohjoismaat ovat tehneet

julkisen poliittisen päätöksen, että aikuisia jihadisteja ei auteta palaamaan.” Jussi Halla-Aho, perussuomalaiset

5.1.3 Äitejä ja vaimoja

Aineistosta löytyy lisäksi sukupuolittuneita representaatioita. Tämä näkyy esimerkiksi viittauksina naisterroristeihin sekä ajatuksina naisista terrorismin tukijoina terroristien sijaan. Tulkitsen nämä viittaukset naisterroristeihin ja terrorismin tukijoihin viittaavan siihen, että naisten nähdään toimivan heille kuulumattomalla alueella ja käyttäytyvän poikkeavasti. Viittaukset terrorismin tukijoihin terroristin sijaan liittyvät nimenomaan ajatuksiin sukupuolesta sikäli, että naisilla ei nähdä olevan merkittäviä rooleja terroristijärjestöissä. Tässä yhteydessä naiset määrittyvät ”*Isis-vaimoiksi*” ja ”*Isis-äideiksi*”, jotka myös sanoina korostavat naisten tietynlaista ja toissijaista roolia järjestössä. Huolimatta siitä, että heidät asetetaan normatiiviseen naisen rooliin niin he määrittyvät uhaksi tukemalla Isisin ideologiaa sekä toimintaa huoltotoimenpiteiden avulla.

”Riippumatta siitä ovatko Isis-vaimot osallistuneet varsinaisiin rikoksiin vai onko heidän roolinsa ollu lähinnä keittää ruokaa ja synnyttää lapsia näille terroristeille, he kannattavat tällasta islamilaista kuoleman kulttia. Tämän kultin keskeinen tavoite on vääräuskoisten surmaaminen ja länsimaisen elämäntavan vastustaminen. Ja näistä kohdista, kun lähdetään liikkeelle, niin on äärimmäisen riskialtista lähteä tuomaan aikuisia terrorismista osallistuneita henkilöitä Suomeen.” Mika Niikko, perussuomalaiset

Al-Holin leirillä olevat suomalaisnaiset määrittyvät jatkuvasti myös lastensa kautta äiteinä. Hallitus kieltäytyy usein jopa edes keskustelemasta naisista ja vetoaa vain lapsiin. Etenkin tämä on huomattavissa joulukuun kyselytunnilla. Silloin, kun naisista puhutaan äiteinä, niin he määrittyvät huonoiksi äideiksi, jotka ovat saattaneet lapset terroristijärjestön piiriin – kunnon äiti ei tekisi tällaista lapselleen. Eräässä puheenvuorossa jopa vastustetaan heidän äitiyttään, koska he ovat ”*hirviöitä – eivät äitejä*”. Heidän äitiytensä määrittyykin epäsuorasti niin huonoksi, että Suomen valtiolla on oltava oikeus hakea pelkästään lapset pois, jos heitäkään. Al-Holin naiset ovat äitejä, mutta viallisia siihen. Vastakohdaksi määrittyy jälleen suomalainen, jolta otetaan lapset huostaan mitättömistä syistä.

”Entä nämä henkilöt, jotka vievät omat lapsensa sellaisen toiminnan alttiiksi, eikö tämä ole jo itsessään mahdollisesti mahdollinen peruste lasten huostaan ottamiselle? Se, että lapset tuodaan

mukaan terroristisen järjestön toimintaan ja sillä tavoin vanhempiana altistetaan heidät tämäntyyppiselle aivopesulle ...” Sari Essayah, kristillisdemokraatit

”Tässä on nostettu tämä huostaanottokysymys esiin, ja mielestäni, niin kuin alkuperäiskysymyksessäkin, linja oli siinä, että nämä lapset tulee ehdottomasti ottaa huostaan näiltä naisilta, näiltä perheiltä, jos niitä tänne omaehtoisesti onnistuu palaamaan. Kuitenkin suomalaisessa huostaanottojärjestelmässä niin siinä on aika usein nähtävissä ollut julkisuudessaakin käytyjen keskustelujen perusteella, että joskus huostaanoton perusteluissa on ollut jopa kylmät lihapullat tai vastaavaa.” Ville Tavio, perussuomalaiset

Ongelmanratkaisuksi määrittyy täten huostaanotto, joka aiheuttaa kuitenkin päänsäivää vanhempien ja lasten erottamisen suhteen heidän ollessaan al-Holissa. Lapset määrittyvätkin enemmänkin Suomen omaisuudeksi kuin äitiensä lapsiksi. Opposition puolesta äitiys maalautuu riskiksi myös muiden kuin orpolasten tuomisen kohdalla, sillä äidit ja jopa ”taistelijaitsä” saattavat tulla lasten perässä Suomeen. Keskustelussa vedotaan myös siihen, ettei äitiyttä saisi käyttää verukkeena tuoda naisia lasten takia Suomeen. Hallituspuolueiden puolelta keskustelu keskittyy lähinnä lapsiin samalla satunnaisten kannanottojen naisiin allekirjoittaen jossain määrin naisten pahuuden.

”Lapsi on aina ennen kaikkea lapsi. Lapsi ei ole koskaan syyllinen vanhempiensa tekoihin, ja lapsi on lapsi silloinkin, vaikka hänen vanhempansa olisivat tehneet jotain hirveää.” Emma Kari, vihreät

Aineistossa on myös yksi positiivissävytteisempi viittaus äitiyteen liittyen, jossa vedotaan siihen, ettei lapsia ja äitejä tulisi erottaa toisistaan. Tämäkin tosin tapahtuu lasten edun näkökulmasta, eikä ota suoraan kantaa äiteihin tai heidän oikeuksiinsa lapsiinsa.

”Olen kuitenkin huolissani tästä lasten asemasta. Ja lapset ovat tietenkin erityisessä suojelussa, ja lapsilla on myös oikeus perhe-elämään, niin että heitä ei eroteta äideistään” Eva Biaudet, Suomen ruotsalainen kansanpuolue

5.2 Toiseutta haastavat representaatiot

Toiseutta haastavia representaatioita on kaksi: syyttömiä, kunnes toisin todistetaan sekä suomalaisuuden representaatio. Ensimmäinen korostaa ihmisten tuomitsemista vasta pitävien todisteiden kautta ja asioiden inhimillistä hoitamista huolimatta siitä, mitä ihmiset ovat tehneet. Tämä representaatio haastaa tietyissä rajoissa terroristin representaatiota ja siihen pohjaavia

ratkaisuita. Toinen toiseutta haastava representaatio haastaa ajatusta al-Holin naisista maahanmuuttajina tai suomalaisuuden menettäneinä tuottamalla heistä ajatusta suomalaisina.

5.2.1 Syyttömiä, kunnes toisin todistetaan

Tämä representaatio haastaa terroristirepresentaatiota. Representaatiossa tuotetaan ajatusta siitä, ettei al-Holin naisia voida tuomita ennen kuin asiat on selvitetty. Tämä on huomattavissa etenkin kesäkuun kyselytunnilla. Tässä yhteydessä tuodaan myös kerran esiin, että naiset ovat lähteneet alueelle ennen kuin se oli laissa kielletty. Puheenvuorojen yhteydessä tuodaan kuitenkin monesti ilmi myös, että on perusteltua olettaa kuitenkin ainakin osan heistä syyllistyneen johonkin. Samalla ristiriitaisesti myöntäen, ettei tarkkaa tietoa ole tarjolla. Loppujen lopuksi hyväksytään kuitenkin se, että jos syyllisyydestä ei ole todisteita niin yksilöitä ei voida tuomita.

”Kukaan ei tiedä tällä hetkellä sitä, onko siellä kaikki syyllistyneet rangaistaviin tekoihin vai ei. Sen takia välttäisin leimaamasta yhtäkään ihmistä nyt täs tilanteessa, ennen kuin asiat on selvitetty. Mutta riski siihen, että jotakin sellaista on tapahtunut, joka edellyttää rikosoikeudellisia toimenpiteitä, on olemassa, ja se on hyvin todennäköistä, että ainakin osa näistä ihmisistä on syyllistynyt tekoihin, jotka - jos pystytään näyttö esittämään - niin ovat rangaistavia” Antti Rinne, sosiaalidemokraattinen puolue

Ongelmanratkaisuksi ehdotetaan tapausten yksilöllistä ja yhdenvertaista tietopohjaista arviointia sekä yhteisten pelisääntöjen, kuten ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion periaatteista kiinnipitämistä. Turvallisuus hyväksytään kuitenkin ratkaisun kannalta keskeiseksi kansainvälisten sopimusten ohella. Mahdollisen syyllisyyden kohdalla vedotaan kuitenkin siihen, että ihmisoikeuksia ja ihmisten hyvää kohtelua tulee noudattaa myös syyllisten kohdalla. Vaikka näihin asioihin vetoaminen on yleistä vielä kesäkuun kyselytunnilla niin joulukuussa tämä aktiivinen terroristirepresentaation haastaminen on huomattavasti harvinaisempaa ja ihmisoikeuskielikin keskittyy enää pääasiassa lastenoikeuksien sopimukseen. Ongelmanratkaisun kannalta keskeiseksi määrittäytyvät olemassa oleviin tahoihin, viranomaistyöhön ja yhteisiin sopimuksiin luottaminen. Täten erillisen poliittisen päätöksen tekemistä asiasta vastustetaan.

”Sitten kun tullaan kysymykseen tästä nimenomaisesta leirikysymyksestä, niin yhtä aikaa on sovittava yhteen ihmisoikeudet ja toisaalta kaikki ne turvallisuusnäkökulmat ... Suomella on kansainväliset velvotteet, ihmisoikeussopimukset. Lasten oikeuksien sopimus velvottaa Suomea ihan

kaikkien lasten osalta laittamaan aina lapsen edun edelle, ja sitä kautta nyt selvitetään ratkaisuja yhdessä hallituksena, et miten toimitaa” Maria Ohisalo, vihreät

”Ja nyt tämä linja, harkitaan, ketä tuodaan, näiden yksilöllisten tietojen pohjalta, on se linja, joka valtioneuvoston iltakoulun yhteydessä on käsitelty, joka on ministerin toimintalinjaus ja jota ministerin erityisedustaja noudattaa, eli tämä yksilöllinen harkinta, jossa sekä lasten tilanne, hätä, että nämä turvallisuusnäkökohdat otetaan huomioon. Ja tässä uskon, että tämä harkinta tehdään parhaiten virkavastuulla eikä ehkä poliitikkojen toimesta.” Pekka Haavisto, vihreät

Kuitenkin myös tässä representaatiossa on yksi puheenvuoro, jossa tuotetaan orientalismin mukaisesti ajatusta länsimaisesta ylemmyydestä vetoamalla siihen, kuinka ihmisten hyvä kohtelu ja ihmisoikeudet ovat nimenomaan länsimaisia arvoja, ja siksi niitä tulisi noudattaa.

”... mielestäni on ollut hyvä, että hallitus on tarkasti kantanut oikeusvaltion periaatteita ja länsimaisia arvoja siinä mielessä, että ketään ei tuomita, jota ei voi näyttää syylliseksi syyllistyneen rikokseen, ja sillonkin heitä kohdellaan ihmisoikeuksia kunnioittaen.” Eva Biaudet, Suomen ruotsalainen kansanpuolue

5.2.2 Suomalaisia

Kuten aiemmin olen maininnut niin al-Holin suomalaisnaisiin viitataan monesti Suomen kansalaisina. Tämä voi tapahtua myös muuten, kuin suoranaisen vastakkainasettelun kautta suomalaisiin. En kuitenkaan ole tässä kontekstissa ja näissä aineistoissa tulkinnut mainintoja ”Suomen kansalaisista” neutraaleiksi, ellei niissä ole ollut selkeää syytä miksi kansanedustaja puhuisi nimenomaan Suomen kansalaisuudesta esimerkiksi suomalaisuuden tai vain kansalaisuuden sijaan. Erityisesti tämä on liittynyt siihen, että olen tulkinnut tämän etenkin perussuomalaisten käyttämäksi kielelliseksi keinoksi vastakkainasettelun luomiseksi suomalaisten ja al-Holin leirin ”Suomen kansalaisten” välillä. Aineistosta löytyy kuitenkin myös muutama kohta, jolloin naisiin viitataan suomalaisina. Ongelmanratkaisuksi näissä yhteyksissä määrittyy lupa palata Suomeen.

”... nyt puhutaan suomalaisista henkilöistä niin lasten kuin aikuisten osalta. Sillä tavalla heillä on Suomen perustuslain turva: oikeus palata Suomeen, kun tämä paluu voi tapahtua ja tässä mielessä ollaan suomalaisten kanssa tekemisissä kaikin tavoin.” Pekka Haavisto, vihreät

6. Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa olen tarkastellut, millaisia representaatioita kansanedustajat muodostavat tämän tutkielman kirjoitushetkellä al-Holin leirillä olevista suomalaisnaisista, jotka ovat suomalaisessa julkisessa keskustelussa esiintyneet pääasiassa nimityksellä ”Isis-naiset”. Tämän pohjalta olen ollut kiinnostunut tarkastelemaan myös sitä, minkälaisiin ongelmanratkaisukeinoihin nämä representaatiot johtavat. Tarkoitukseni on ollut tämän avulla selvittää, miten poliittiset päättäjät käsitteellistävät tätä monimutkaista ilmiötä ja minkälaisia seurauksia erilaisilla representaatioilla on.

Olen tarkastellut näitä kysymyksiä kahden eduskunnan kyselytunnin osion avulla, joissa keskustelun aiheena ovat al-Holin suomalaisnaiset. Nämä keskustelut ovat päiviltä 27.6.2019 sekä 12.12.2019. Olen analysoinut aineistoa kriittisen diskurssianalyysin avulla seuraten Van Dijkn sosiokognitiivista lähestymistapaa, jossa mielensisäiset mallit, kuten representaatiot, kertovat siitä, millaisia sosiaalisesti jaettuja mielikuvia erilaisiin ilmiöihin ja ihmisryhmiin liitetään. Keskeistä representaatioiden tarkastelussa on se, että representaatiot ovat aina seurauksellisia ja ne vaikuttavat siihen, minkälaiset ongelmanratkaisukeinot maalautuvat tärkeiksi minkäkin asian ratkaisun kannalta.

Analyysini tuloksena olen löytänyt kahdenlaisia päärepresentaatiota aineistostani. Ensimmäiset löytämäni representaatiot olivat toiseutta tuottavia representaatioita. Näitä löysin kolme luokkaa, jotka kaikki edustavat toiseutta. Representaatiot olivat seuraavat: terroristi, maanpetturi sekä äiti. Terroristin representaatiossa naiset määrittyivät turvallisuushaksi Suomelle ja suomalaisille, jolloin ongelmanratkaisuksi määrittyi heidän pitämisensä kaukana Suomesta. Maanpetturin representaatioon liitettiin ajatuksia siitä, että nämä naiset eivät ole oikeita suomalaisia. Ratkaisuiden osalta tämä taas johti ehdotuksiin nimenomaan maahanmuuttajiin kohdistettavista sanktioista, kuten esimerkiksi kaksoiskansalaisuuden poistamiseen. Äitiyden representaatioissa naiset nähtiin stereotyyppisten naisten roolien kautta. Samalla he kuitenkin määrittyivät niin viallisiksi äideiksi, että heidän lapsensa tulisi ottaa huostaan. Nämä kaikki kolme representaatiota kytkeytyivät usein toisiinsa. Yhteistä näille kaikille toiseuden representaatioille oli se, että naiset nähtiin toiseuden edustajina, jotka uhkaavat Suomen ja suomalaisten turvallisuutta. Tästä syystä heidän auttamisensa ei määrity pelkästään paheksuttavaksi, vaan myös omanlaisekseen maanpetturuudeksi.

Näiden representaatioiden lisäksi aineistossani oli toiseutta haastavia representaatioita. Näitä representaatiota oli kahdenlaisia: syyttömiä, kunnes toisin todistetaan sekä suomalaisuuden

representaatio. Ensimmäinen näistä haastoi terroristirepresentaatiota korostamalla asian ratkaisussa olemassa olevien sääntöjen ja lakien noudattamista sekä ihmisten tuomitsemista vasta pitävien todisteiden valossa. Syyllisten tuomitsemisessa korostettiin myös inhimillistä kohtelua. Toinen representaatio oli suomalaisuuden representaatio, joka haastoi ajatuksia näistä naisista ei-suomalaisina.

Seuraten Sjöbergin ja Gentryn (2007) narratiivijakoa, äiti, hirviö ja huora, voin huomata yhtäläisyyksiä aineistossani. Löytämässäni äitiyden representaatioissa tuotetaan ajatusta naisista, jotka pysyttelevät kodin alueella terrorismin tukijoina, vaimoina ja äiteinä. Ajatukset ”Isis-vaimoudesta” ja naisten toissijaisesta roolista terroristijärjestössä tuottavat ajatusta siitä, että naiset ovat lähteneet vain miesten ja naisellisten roolien perässä Syyriaan. Tässä mielessä al-Holin suomalaisnaiset määrittyvät niin kutsutuiksi kesytetyiksi terroristeiksi. Äitiyden representaatioon liittyen kuitenkin naisten pätevyyttä äiteinä kyseenalaistetaan. Mielenkiintoista on myös huomata, kuinka naiset jopa suljetaan keskustelun ulkopuolelle keskusteltaessa lapsista tässä yhteydessä. He ovat äitejä, mutta epäpäteviä siihen tehtävään. Äitiyden epäpätevyys liittyy kuitenkin siihen, että he ovat myös hirviöitä.

Aineistossa hirviötä edustaa terroristi, joka uhkaa koko Suomen ja ”suomalaisten” turvallisuutta irrationaalisella väkivaltaisuuksillaan. Tämä hirviö muuttaa koko Suomen turvattomaksi kaaokseksi päästessään vapaalle jalalle. Hirviöt ovat patologisesti viallisia (Sjöberg & Gentry 2007, 36), joten heidän kanssaan ei voi keskustella eikä heitä voi muuttaa. Tästä syystä heitä ei voi eikä kannata auttaa, vaan auttaminen on vaarallista. Hirviö voidaan ulkoistaa muiden ongelmaksi ja pyrkiä estämään hänen pääsyä Suomeen.

Huoranarratiivia tulkitseminen onkin huomattavasti haastavampaa tästä aineistosta. Vaikka aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu, kuinka naisiin liitetään usein ajatuksia, että heidät on houkuteltu Isisiin niin tällaista ajatusta ei ole löydettävissä aineistostani. Tämä voi kuitenkin osaltaan liittyä siihen, ettei naisten lähdön syistä synny keskustelua. Tässä yhteydessä olenkin kokenut sopivammaksi Martinin (2018) ymmärrystävän naisten näkemisestä pettureina, joiden tulisi kärsiä seuraukset omasta lähdöstään. Tämä pohjaa kuitenkin paljolti orientalismiin.

Orientalismin näkökulmasta aineistossa on erittäin yleistä, että ajatusta näistä naisista suomalaisina vastustetaan tai vähintäänkin heihin suomalaisina viittaamista vältetään aktiivisesti. Usein pyritään välttämään jopa ajatus siitä, että kyseessä olisivat tosi asiassa suomalaiset naiset ja luodaan kuvaa

maahanmuuttajista. Täten terrorismi ja tällainen toiminta naisten kohdalla on jotain toiseuteen liittyvää. Tässä kontekstissa suomalainen ei voi määrittyä terroristiksi, sillä monissa puheenvuoroissa nämä representaatiot ovat toisensa poissulkevia. Terrorismi liittyy enemmänkin orientalistiseen toiseuteen. Samoin kuin Martinin (2018) tutkimuksessa naiset maalautuvatkin täten länsimaisen armeliaisuuden pettäneiksi henkilöiksi, joita ei tarvitse auttaa, sillä he vapaaehtoisesti luopuivat ”hyvästä elämästä” lännessä. Vapaaehtoinen lähteminen sekä Isisin ideologian tukeminen liitetään ajatuksiin poikkeavuudesta ja irrationaalisuudesta – eihän kukaan tervejärkinen ei tukisi tällaista. Vaikka keskustelussa ei ilmaista suoraan ajatuksia naisten poikkeavasta biologiasta, niin tulkitsen naisten auttamisen voimakkaan vastustamisen merkkinä liioitellusta pelosta (Pickeringin & Thordin 2003). Tämä pelko taas perustuu ajatuksiin biologisesta poikkeavuudesta, jonka valossa nämä naiset näyttäytyvät hallitsemattomalla tavalla vaarallisina. Täten on vain loogista olla tuomatta heitä Suomeen.

Lähtömotiiveista keskustelemattomuus sivuuttaa laajalti yhteiskunnallisen sekä globaalin vastuun mahdollisuuden siitä, että naisilla olisi voinut olla jokin poliittinen motiivi lähtöön. Kuitenkin tulkitsen tämän lähtösyistä keskustelemattomuuden itsessään naisten poliittisten motiivien mitätöimiksesi. Tämä vihjaa, että syyt ovat niin irrelevantteja, ettei niistä tarvitse keskustella tai keskustelijoilla on mahdollisesti jo selkeä yhtenäinen ymmärrys siitä, miksi naiset ovat lähteneet. Ymmärrän tämän motiivien mitätöinnin Sjöbergin (2018) mukaisesti sodankäynnin välineenä Isisiä vastaan sekä toisaalta Martinia (2018) seuraten lännen ylemmyydestä kiinnipitämisinä. Tällöin Isisiin liittyminen voi olla vain irrationaalista käyttäytymistä, joka toteutuu vain orientalististen toisten toimesta.

Al-Holin suomalaisnaiset tulevatkin aineistossa turvallistetuksi keskustelussa ilman minkäänlaista vastustusta. Huolimatta siitä, että aineistossa on myös toiseutta vastustavia diskursseja niin niissä kuitenkin allekirjoitetaan turvallisuus yleisesti hyväksyttävänä ja prioriteetiksi nousevana arvona. Usein keskustelussa vedotaan suomalaisten turvallisuuteen samalla kuitenkin sulkien al-Holin suomalaisnaiset suomalaisuuden ulkopuolelle. Tämä liittyy joko siihen, että heidän väitetään olevan ei-suomalaisia tai heidän nähdään käytöksellään menettäneen suomalaisuuden arvon ja oikeuden turvallisuuteen. Croftin (2012, 161–162) ajatusten mukaisesti turvallisuuden voidaan nähdä liittyvän kansalliseen identiteettiin, sillä aineistossa puhutaan useasti suomalaisten turvallisuudesta, jossa uhkakuvaksi asettuvat toiseutta ja uhkakuvaa edustavat al-Holin naiset, jotka eivät ansaitse turvallisuutta. He toimivat vastakohtana suomalaisten kansallisen identiteetin rakentamisessa, jossa ”ne toiset” uhkaavat ”meidän suomalaisten” turvallisuutta. Tästä syystä myös tässä aineistossa

toiseus päätyy tuottamaan minuutta, jossa nämä naiset nousevat esimerkiksi siitä, minkälainen suomalaisen naisen tulee olla ja minkälaisia seurauksia sillä on, jos nainen poikkeaa näistä normeista. Aineistossa on myös huomattavissa toiset, jotka täytyy pitää kaukana Suomesta ja toiset, jotka täytyy kesyttää erilaisilla maahanmuuttajiin kohdistuvilla sanktioilla (Croft 2012, 198). Yksi näistä kesyttämiseen liittyvistä sanktioista aineistossa on musliminaisten islamilainen pukeutuminen, jossa yhdistyvät mielenkiintoisesti transnationaalinen seksismi (Riley 2013, 2–3) sekä Sjöbergin & Gentryn (2007, 49) ajatus naisista miesten kontrolloimina pelinappuloina. Aineistossani tämä esiintyy vetoamalla naisten islamilaiseen pukeutumiseen toisaalta turvallisuushkana ja toisaalta tasa-arvokysymyksenä. Transnationaalisen seksismin näkökulmasta tässä puheenvuorossa yhdistyvät mielenkiintoisesti ajatukset musliminaisista ristiriitaisesti edustamassa terroria ja toisaalta alistuneisuutta (Riley 2013, 2–3). Muita kesyttämiseen liittyviä sanktioita ovat kaksoiskansalaisten kovempi rankaisu terrorismiin osallistumisesta sekä ylipäänsä ”islamistien” Suomeen pääsyn vaikeuttaminen.

Al-Holin naiset päätyvätkin yleisesti turvallisuuden läpiajamisen välineiksi siitäkin huolimatta, että heidän paluutaan ei näissä keskusteluissa kukaan suoranaisesti pyri edistämään. Turvallistamisen kohteeksi tämän aineiston pohjalta joutuvat kuitenkin pääasiassa maahanmuuttajat, tarkemmin muslimit, koska naisten suomalaisuus sivuutetaan lähes täysin tässä keskustelussa. Toiseuttamista tapahtuukin aineistossani sekä orientalismin että sukupuolen näkökulmasta. Täten myös tämän aineiston pohjalta voidaan sanoa, että se osallistuu sukupuolien normien, kuten naisten epäpoliittisuuden ja rauhanomaisuuden, ylläpitämiseen. Lisäksi orientalismin mukaisesti länsimaista ylemmyyttä ylläpidetään ajatuksilla siitä, että nämä naiset olivatkin tosi asiassa ei-suomalaisia. Tällöin länsimaisen naisen ideaali-ihanne jatkaa eloaan ruokkien samalla orientalismin perintöä.

Kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta myös eettisiä kysymyksiä on olennaista tarkastella hieman lisää. Kuten olen aiemmin maininnut, niin kriittinen diskurssianalyysi lähtee siitä lähtökohdasta, että jotkin puheen muodot voivat olla yhteisiä arvoja rikkovia. Myös omassa aineistossani puhetta, jonka avulla pyritään edistämään yhteisiä arvoja rikkovia käytänteitä, on havaittavissa.

Ensinnäkin on huomattavissa, että al-Holin suomalaisnaiset hyväksytään potentiaalisesti syyllisiksi laajasti tässä keskustelussa, ainakin siinä määrin, että heitä ei tarvitse auttaa. Vaikka asioiden selvittämistä korostetaan satunnaisissa puheenvuoroissa, niin on leirille jättäminen itsessään suuri

riski näiden henkilöiden elämän kannalta ja se on tulkittavissa rangaistukseksi. Tähän liittyy osaltaan myös aiemmin mainitsemani globaalin ongelman kääntäminen vain yksilöiden huonoiksi valinnoiksi ja niistä rankaisemiseksi. Toisaalta tämä ei kuitenkaan poista ongelmia, vaan sysää ne vain muiden hoidettavaksi. Tässä tapauksessa kurdien vastuulle. Toiseksi aineistossa nousee esiin ajatus siitä, että ihmisoikeudet eivät kuulu kaikille. Al-Holin suomalaisnaiset tulevat leimatuiksi terroristeiksi, jonka pohjalta väitetään, että heillä ei ole enää oikeutta ihmissoikeuksiin. Tämä rikkoo selvästi ihmisoikeuksien jakamattomuutta. Terrorismin nimissä siis oikeutetaan sanktioita, jotka rikkovat arvoja, joihin Suomi on sitoutunut. Suomessa voidaankin tämän keskustelun myötä huomata hyvin samankaltaisia piirteitä, mitä on jo aiemmin nähty kansainvälisesti terroristien sekä terroristeiksi väitettyjen henkilöiden kohtelun suhteen. Tässä keskustelussa näiden ajatusten pohjalta kuitenkin edetään jopa siihen, että Suomessa tulisi edistää orientalismiin pohjaavia eriarvoistavia kurinpidollisia käytäntöjä, jotka kohdistettaisiin nimenomaan maahanmuuttajiin ja kaksoiskansalaisiin. Tällöin on huomattavissa, että ei ole enää kyse ”vain” ”terroristien” ihmisoikeuksien viemisestä, vaan myös siitä, että asetetaan eri ihmisryhmille erilaisia sanktioita ja oikeuksia kohdistamalla maahanmuuttajiin rakenteellista syrjintää. Tärkeää on myös huomata, että kukaan ei vastusta tällaista puhetta näissä keskusteluissa. Siten tässä keskustelussa osallistutaan myös hyvin pitkään linjaan lännen ja idän välisistä alistussuhteista.

Lopuksi pohdin vielä tutkielmani rajoitteita. Tutkielmani rajoitteina voidaan nähdä se, että poliittisissa keskusteluissa voidaan välttää monella tapaa keskustelemasta asioista suoraan. Lyhyet puheenvuorot pakottavat keskustelijat lisäksi tiivistämään asiansa lyhyeen aikaan. Myös muita avoimeen keskusteluun liittyviä rajoitteita lienee paljonkin valitsemassani aineistossa. Tämä luo haasteita aineiston tulkinnalle, vaikkakin kriittinen diskurssianalyysi on tarjonnut tällaisten ongelmien lähestymiseen välineitä. Lisäksi on mainittava, että vaikka olen tarkastellut erilaisia representaatioita ja niihin liitettäviä ongelmanratkaisukeinoja niin näissä keskusteluissa ei kuitenkaan ole ratkaistu kysymystä al-Holin suomalaisnaisista. Siten nämä keskustelutavat eivät kerro sitä, mikä tämän asian ongelmanratkaisussa on tosi asiassa korostunut, ja millaisiin ratkaisuihin tässä asiassa on päädytty. Tutkimus on myös aina ilmiöitä yksinkertaistavaa, joka näin monimutkaisessa ilmiössä on ollut erityinen haaste tätä tutkielmaa kirjoittaessani.

Ilmiön monimutkaisuuden, uutuuden sekä yhteisiä arvoja rikkovien piirteiden vuoksi myös lisätutkimukselle aiheesta on tarvetta. Median uutisointeja sekä poliittisia keskusteluja aiheesta tulisi tutkia sekä Suomessa että laajemmin maailmalla. Maiden välisten erojen sekä yhtäläisyyksien tarkastelu olisi myös tarpeellista. Erityisen mielenkiintoista olisi tarkastella niiden maiden

keskusteluja, jotka ovat tuoneet lasten ohella myös aikuisia takaisin. Myös al-Holin leirin naisten omia ymmärryksiä olisi hyvä kartoittaa ja mahdollisesti verrata julkisiin keskusteluihin heistä.

Lähdeviitteet

Aamulehti (2019) Eduskunta antoi ulkoministeri Pekka Haavistolle luottamuksen äänin 110–79 - Hjällis Harkimo kertoi äänestäneensä väärin. <https://www.aamulehti.fi/a/ecf3044d-7d10-4612-bd1b-0b830900602b>. Viitattu 28.12.2019.

Berrington, Eileen & Honkatukia, Päivi (2002) An Evil Monster and a Poor Thing: Female Violence in the Media 3:1, 50–72. Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention DOI: 10.1080/140438502762467209

Butler, Judith (1999) Gender trouble. Feminism and the Subversion of Identity. 2. painos. New York: Routledge.

Buzan, Barry & Wæver, Ole & de Wilde, Jaap (1998) Security. A new framework for analysis. London: Lynne Rienner Publishers.

Croft, Stuart (2012) Securitizing of Islam. Identity and Search for security. New York: Cambridge University Press.

Eduskunta (2019) Pöytäkirja PTK 24/2019 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_24+2019.pdf. Viitattu 10.11.2019.

Eduskunta (2019) Pöytäkirja PTK 81/2019 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Poytakirja/Documents/PTK_81+2019.pdf. Viitattu 20.12.2019

Eduskunta (2019) Täysistunto 27.6.2019. <https://verkkolahetys.eduskunta.fi/fi/taysistunnot/taysistunto-24-2019>. Viitattu 20.12.2019.

Eduskunta (2019) Täysistunto 12.12.2010. <https://verkkolahetys.eduskunta.fi/fi/taysistunnot/taysistunto-81-2019>. Viitattu 27.12.2019.

Fallwell, Lynne & Williams, Keira V. (2017) Gender and representations of evil. New York: Routledge.

Feinman, Clarice (1980) Women in the criminal justice system. New York: Praeger Publishers.

Helsingin Sanomat (2020) Al-Holin leirillä kuoli viime vuonna yli 500 ihmistä, joista yli 300 lapsia: ”Tilanne on traaginen ja taakka valtava”. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000006374271.html>. Viitattu 14.2.2020.

Juntunen, Marko & Creutz-Sundblom, Karin & Saarinen, Juha (2016) Suomesta Syyrian ja Irakin konfliktikentälle suuntautuva liikkuvuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 43. <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=14202>. Viitattu 24.11.2019.

Loken, Meredith & Zelenz, Anna (2017) Explaining extremism: Western women in Daesh. European Journal of International Security 3:1, 45–68. DOI:10.1017/eis.2017.13

Martini, Alice (2018) Making women terrorists into ”Jihadi brides”: an analysis of media narratives on women joining ISIS. Critical Studies on Terrorism 11:3, 458–477. DOI: 10.1080/17539153.2018.1448204

Nuraniyah, Nava (2018) Not Just Brainwashed: Understanding the Radicalization of Indonesian Female Supporters of the Islamic State. Terrorism and Political Violence 30:6, 890–910. DOI: 10.1080/09546553.2018.1481269

Pickering, Sharon & Third, Amanda (2003) Castrating conflict: Gender(ed) terrorists and terrorism domesticated. Social Alternatives 22:2, 8–15. <http://web.b.ebscohost.com.libproxy.tuni.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=0a492f92-60c7-4d6e-a6b8-536db4113e56%40pdc-v-sessmgr03>. Viitattu 10.1.2020.

Renard, Thomas & Coolsaet, Rik (2018) Returnees: Who are they, why are they (not) coming back and how should we deal with them? Assessing policies on returning foreign fighters in Belgium, Germany and the Netherlands. http://www.egmontinstitute.be/content/uploads/2018/02/egmont.papers.101_online_v1-3.pdf?type=pdf. Viitattu 11.10.2019.

Repo, Jemima (2007) Sukupuoli, toiseus ja väkivaltaisuuden rajat: diskursseja naisterroristeista ja naissotilaista Irakin sodassa. Naistutkimus 20:4, 4–15.

<http://elektra.helsinki.fi.libproxy.tuni.fi/se/n/0784-3844/20/4/sukupuol.pdf>. Viitattu 5.12.2019.

Riley, Robin Lee (2013) *Depicting the veil. Transnational sexism and the war on terror*. Lontoo: Zed Books.

Said, Edward W. (1979) *Orientalism*. New York: Vintage Books.

Sisäministeriö (2018) *Väkivaltaisen ekstremismin tilannekatsaus. Arvio väkivaltaisen ekstremismin tilanteesta Suomessa vuonna 2017 ja kehityksen suunta. Erikoistarkastelussa naiset ja lapset radikaali-islamistisissa terroristijärjestöissä*. Helsinki: Sisäministeriön julkaisu 13.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160777>. Viitattu 12.11.2019.

Sjoberg, Laura (2018) Jihadi brides and female volunteers: Reading the Islamic State's war to see gender and agency in conflict dynamic. *Conflict Management and Peace Science* 35:3, 296–311. DOI: 10.1177/0738894217695050

Sjoberg, Laura & Gentry, Caron E. (2007) *Mothers, monsters & whores. Women's violence in global politics*. New York: Zed Books.

United Nations (2019) Foreign terrorist fighters. <https://www.un.org/sc/ctc/focus-areas/foreign-terrorist-fighters/>. Viitattu 15.11.2019.

Van Dijk, Teun A. (2009) *Critical discourse studies: a sociocognitive approach*. Teoksessa Wodak, Ruth & Meyer, Michael (2009) *Methods of Critical Discourse Analysis*. Lontoo: Sage.

Wodak, Ruth & Meyer, Michael (2009) *Critical Discourse Analysis: history, agenda, theory and methodology*. Teoksessa Wodak, Ruth & Meyer, Michael (toim.) *Methods of Critical Discourse Analysis*. Lontoo: Sage.

Yilmaz, Zehra (2017) Critique of ISIS' Women Policy. *Turkish Journal of Middle Eastern Studies*. 4:2, 13–40. DOI: 10.26513/tocd.337980.

Yle (2019c) Hallituksen al-Hol-linjaus: Selkeä tahtotila kotiuttaa lapset niin pian kuin mahdollista,

aikuisten avustamiseen ei velvoitetta. <https://yle.fi/uutiset/3-11120693>. Viitattu 29.12.2019.

Yle (2019a) Isisin kalifaatti on mennyttä, mutta järjestö voi vielä nousta – neljä kysymystä terroristijärjestön tulevaisuudesta <https://yle.fi/uutiset/3-10653645>. Viitattu 9.12.2020

Zempi, Irene & Chakraborti, Neil (2014) Islamophobia, victimization and the veil. Houndmills: Palgrave Macmillan.